

Wysłuchanie w sprawie projektu Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027

13 MAJA 2021

Zapis wypowiedzi (transkrypcja)

Pytania i rekomendacje zamieszczone w sekcji Q&A oraz na czacie

Opracowanie:

Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Cykl wysłuchań publicznych w sprawie projektu Umowy Partnerstwa i programów krajowych na lata 2021-2027 realizowany jest przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych i Fundację Stocznia, we współpracy z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej, pod patronatem Podkomitetu KUP do spraw rozwoju partnerstwa

Spis treści

Zapis wypowiedzi (transkrypcja)	4
<i>Rozpoczęcie wysłuchania</i>	4
Jacek Żalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej	6
Karolina Dreszer-Smalec, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych	7
Rafał Sukiennik, Dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego (prezentacja >>)	8
Karolina Dreszer-Smalec, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych	10
Aleksandra Wąsik, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Podkomitet do spraw Rozwoju Partnerstwa ..	10
<i>Wystąpienia uczestniczek i uczestników wysłuchania</i>	11
Piotr Augustyniak, Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN (prezentacja >>).....	11
Andrzej Dulka, Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji.....	13
Paweł Grabowski, Polski Związek Instytucji Pożyczkowych	14
Piotr Wołejko, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej	16
Łukasz Mickiewicz, Krajowa Sekcja Pracowników Telekomunikacji NSZZ Solidarność	18
Dominika Lasota, Polska Zielona Sieć/Młodzieżowy Strajk Klimatyczny	18
Maciej Hawryluk, Federacja Inicjatyw Oświatowych	20
Alek Waszkielewicz, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, Rada Działalności Pożytku Publicznego (strona pozarządowa), Fronia (Fundacja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami)	22
Marzena Błaszczuk, Sieć Obywatelska Watchdog Polska.....	23
Kamil Wójcik, Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT (prezentacja >>)	25
Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych	27
Jerzy Wysocki, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych	28
Zygmunt Mierzejewski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Podkomitet ds. Rozwoju Partnerstwa	30
Piotr Nowacki, Fundacja ADRA Polska (prezentacja >>)	30
Morgan Janowicz, Green REV Institute	31
Piotr Mieczkowski, Fundacja DigitalPoland.....	33
Ireneusz Michał Hyra, Syndykat Dziennikarzy Polskich.....	34
Małgorzata Andruszkiewicz, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny	35
Damian Wojciech Dudała, Fundacja Instytut Badań i Rozwoju Lokalnego	37
Tomasz Muras, Fundacja Elektryczna Owca	38

Alina Kozińska-Bałdyga, Związek Dziewcząt i Kobiet Chrześcijańskich Polska YWCA	38
Małgorzata Snarska-Nieznańska, Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych	40
Bartłomiej Gębarowski, B-Consulting Bartłomiej Gębarowski.....	41
Paweł Ziobro, ZP Team (prezentacja >>).....	42
Damian Hajduk, Grupa Robocza Transport / Grupa Robocza ds. IoT przy KPRM	44
Bogusław Dębski, Polskie Towarzystwo Informatyczne.....	45
Joanna Karczewska.....	46
Kornel Grzywocz.....	47
<i>Podsumowanie wysłuchania</i>	48
Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.....	48
Jacek Żalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej	49
Rafał Sukiennik, Dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego	49
Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych.....	51
Pytania, rekomendacje zamieszczone przez uczestników wysłuchania w sekcji Q&A / na czacie	53

Zapis wypowiedzi (transkrypcja)

Niniejszy zapis wypowiedzi stanowi przekształcenie wypowiedzi z nagrania dostępnego w formie audiowizualnej do formy tekstowej, zatem nie jest to przesłane przemówienie danej osoby. W przypadku, gdy wypowiedź w danym momencie była niezrozumiała, w tekście umieszczono stosowną adnotację.

Nagranie jest dostępne na [stronie wysłuchania](#) oraz na [YouTube OFOP](#).

Rozpoczęcie wysłuchania

[00:03:49] początek

Karolina Dreszer-Smalec, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dzień dobry, państwu. Witam wszystkich. Nie wiem, czy już jestem widoczna, ale myślę, że... O, właśnie, już jestem. A więc zaczęliśmy nasze kolejne wysłuchanie publiczne. Dzisiejszy temat wysłuchania dotyczy Programu Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy i jest kontynuacją programu, który znamy z obecnej Perspektywy Finansowej – Programu Polska Cyfrowa. I z pewnością to ważny, kolejny etap cyfrowej transformacji kraju. Dzisiaj będziemy mieli okazję z jednej strony wysłuchać tego, w jaki sposób ten program jest obecnie planowany i kształtowany. Za chwilę usłyszymy taką prezentację ze strony pana dyrektora departamentu Ministerstwa Rozwoju [Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej], ale zanim..., chciałabym wszystkich państwa serdecznie przywitać i powiedzieć kilka słów o tym, jaki charakter ma dzisiejsze spotkanie. Myślę, że bardzo wielu z państwa już miało okazję uczestniczyć w organizowanym przez nas wysłuchaniu. Wspólnie z Fundacją Stocznia, jako Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych, przy zaangażowaniu wielu innych organizacji społecznych, jak również części pozarządowej Komisji do spraw Rozwoju Partnerstwa, organizujemy serię takich wysłuchań publicznych. Rozpoczęło się wysłuchaniami dotyczącymi Krajowego Planu Odbudowy a aktualnie trwa seria wysłuchań poświęconych kolejnym programom krajowym. I dzisiaj to spotkanie dotyczy Programu Polska Cyfrowa: Europejskie Fundusze na Rozwój Cyfrowy. Chciałam powiedzieć kilka słów o tym, jak organizujemy to spotkanie, ponieważ forma wysłuchania zakłada bardzo konkretne reguły tego spotkania, a mianowicie takie, że każdy z uczestników mógł się zgłosić na to wysłuchanie, nikt nie został tu zaproszony, każdy mógł dowolnie – z zachowaniem, oczywiście, odpowiedniego terminu tego

zgłoszenia – dołączyć do osób, które będą dzisiaj wypowiadały się w temacie. Co jest ważne – nie jesteśmy w spotkaniu, które pozwala na dyskusję, a więc prosimy, aby wszyscy mówcy odnosili się do tematu i nie do swoich bezpośrednio odpowiedzi, ponieważ tu też, w tej formie nie jesteśmy w stanie nawet udzielić sobie pewnych odpowiedzi. Co bardzo ważne, każdy ma ograniczoną ilość czasu i ten czas będzie kontrolowany przez prowadzących dzisiejsze spotkanie, którzy przejmą to prowadzenie w poszczególnych częściach. W pierwszej części będzie to pani Aleksandra Wąsik ze Związku Nauczycielstwa Polskiego, w drugiej pan Zygmunt Mierzejewski z Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych – oboje członkowie Podkomitetu do spraw Rozwoju Partnerstwa, tak jak wspomniałam, który też odgrywa ważną rolę przy organizacji tych wysłuchań. My, jako osoby, które zgłosiły się na to wysłuchanie, uczestniczymy poprzez platformę Zoom, natomiast wszyscy z państwa, którzy nie zdążyli dołączyć, nie zdążyli się zapisać, będą mieli okazję, aby śledzić bezpośrednio transmisję, jaka odbywa się poprzez kanał YouTube OFOP-u, ministerstwa oraz na Facebooku OFOP-u. Wszystkie wypowiedzi, które dzisiaj zostaną zaprezentowane, poddane zostaną transkrypcji, a więc też taki tekst będzie dostępny na stronie wysłuchań. Będzie można odnieść się do tych wypowiedzi, będzie można z nich skorzystać. Myślę, że to też pozwala na właśnie zanotowanie precyzyjnie tych wszystkich uwag, które padły i mam nadzieję, że przynajmniej część z nich będzie służyła temu, aby Program Polska Cyfrowa rzeczywiście odpowiadał na zgłaszane potrzeby. Dzisiaj w naszym wysłuchaniu pierwsza część podzielona jest na trzy podczęści. Co jest bardzo ważne, zgodnie z zasadą partnerstwa, głos w zakresie nowej Perspektywy Finansowej powinni zabierać przedstawiciele, przedstawicielki wszystkich stron. I pierwsza strona, która dzisiaj zabierze głos, to przedstawiciele administracji, przedstawiciele samorządów. Druga część to partnerzy społeczni i gospodarczy. I trzecia – przedstawiciele podmiotów społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych. To w tej pierwszej części, i w tej pierwszej części wypowiadać się będą osoby, które reprezentują szersze grona, więc to są albo reprezentanci właśnie związków, federacji, izb. Druga część poświęcona jest wszystkim chętnym, którzy zgłosili się, już bez podziału na konkretne strony tego dialogu, zgodnie z zasadą partnerstwa, ale wszystkie osoby, które zgłosiły się i będą chciały zabrać głos w imieniu swoich organizacji. W wysłuchaniu mają również możliwość uczestniczenia osoby indywidualne i dzisiaj takie osoby też zabiorą głos. Dla tych wszystkich z państwa, którzy uczestniczą poprzez platformę Zoom, zachęcam państwa do tego, aby ewentualne pytania zapisywać właśnie na czacie, chociaż najlepiej chyba w tej części Q&A. Wszystkie te pytania również zostaną zebrane, pytania bądź komentarze, one zostaną dołączone bezpośrednio do transmisji. Ale również ci z państwa, którzy łączą się z nami poprzez platformę Zoom, będą mieli okazję zabrać głos

w tej ostatniej części, kiedy jeszcze będziemy mieli chwilę na to, żeby państwo wypowiedzieli się w temacie – nawet, jeżeli wcześniej państwo się nie zgłosili, więc zachęcam. Gdyby ktoś z państwa był chętny, to pod koniec tego spotkania będzie taka możliwość. Całość spotkania tłumaczona jest na polski język migowy. Dziękujemy tłumaczom migowym, którzy będą z nami przez całe wysłuchanie. W tym momencie chciałabym oddać głos panu ministrowi Jackowi Żalkowi, sekretarzowi stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej. Panie ministrze, zapraszam. Proszę o zabranie głosu.

Jacek Żalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej

Dziękuję. Szanowni państwo, pokrótce, najważniejsze informacje. Projekt Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy na lata 2021-2027 zakłada z naszej strony wolę wydania dwóch miliardów euro. To wsparcie będzie udzielone w formie dotacji i z tych pieniędzy będą mogli skorzystać przede wszystkim przedsiębiorcy, administracja publiczna, podmioty lecznicze oraz instytucje kultury, szkolnictwa wyższego oraz nauki, a także – co ważne – organizacje pozarządowe. To jedna istotna informacja. Druga to przypomnienie, że do dwudziestego piątego maja trwają konsultacje społeczne tego programu. Najistotniejsze cechy, które chcielibyśmy, cechy i cele, które sobie wyznaczamy, to szybki Internet, zaawansowane usługi, cyberbezpieczeństwo, rozwój oparty na dostępnych danych, zaawansowane kompetencje cyfrowe. I to jest podstawa budowania państwa oraz zwiększania konkurencyjności naszej gospodarki. Szczególnie motywuje nas do działania sytuacja związana z pandemią. To dzięki temu, że dostosowaliśmy naszą gospodarkę, administrację, no, niestety, musieliśmy przemodelować też nasze zachowania społeczne w wyniku pandemii, doceniliśmy te rozwiązania związane z rewolucją cyfrową. To dzięki nim możemy korzystać z dobrodziejstw zdalnej pracy, e-usług, zdalnej edukacji czy robienia zakupów bez wychodzenia z domu. Pokrótce przedstawię założenia programowe Funduszu Europejskiego na rzecz Rozwoju Cyfrowego. I te najistotniejsze wymienię, pozwólcie państwo, w punktach. To jest budowa społeczeństwa gigabajtowego w Polsce. To jest udostępnienie zaawansowanych e-usług, pozwalających w pełni na elektroniczne załatwianie spraw obywateli i przedsiębiorców; rozwój gospodarki opartej na danych wykorzystujących najnowsze technologie cyfrowe; zapewnienie cyberbezpieczeństwa w ramach nowego, dedykowanego obszaru interwencji; rozwój zaawansowanych kompetencji cyfrowych; tworzenie cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, cyfryzacji przedsiębiorstw, kompetencji cyfrowych społeczeństwa, rozwiązań cyfrowych

w zakresie transportu energii. Jeżeli chodzi o efekty Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, to do tej pory wykonaliśmy ten projekt na poziomie ponad dziewięciu miliardów złotych. To jest ten dotychczasowy wkład w realizację tych zamierzeń, które tym kolejnym projektem chcemy rozwinąć i doprowadzić do sytuacji, w której będziemy mogli stać z nadzieją, że wkroczymy w rewolucję sztucznej inteligencji, bo ta rewolucja cyfrowa otwiera nam kolejną rewolucję, przed którą stoimy – sztucznej inteligencji. Tutaj ten wysiłek, ogromny, gigantyczny wysiłek finansowy, jaki ponieśliśmy, to jest zapowiedź tego, że dysponujemy możliwościami i potrzebujemy po prostu dobrej współpracy, żeby wykorzystując te środki, realizować zamierzony cel. W zasadzie to z takiego krótkiego wstępu to tyle. Dziękuję bardzo.

Karolina Dreszer-Smalec, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dziękuję, panie ministrze. Dziękuję za to krótkie wprowadzenie. Za chwilę, zanim przekażę głos panu Rafałowi Sukiennikowi, dyrektorowi Departamentu Rozwoju Cyfrowego, który jeszcze przybliży nam ten program, bo dokładnie, tak jak pan minister zwrócił uwagę, cały czas trwają konsultacje programu. Do dwudziestego piątego maja mogą państwo kierować bezpośrednio uwagi do ministerstwa. Ale, co też ważne, dzisiejsze spotkanie nie miałoby takiego sensu, gdyby właśnie nie przedstawiciele ministerstwa, którzy są z nami. I to właśnie te osoby, które przygotowują, które mają bezpośredni wpływ na kształt tego programu, przysłuchują się dzisiaj państwa wypowiedziom. Transmisja będzie dostępna, tak jak wspomniałam, na platformie YouTube, ale sama transkrypcja również zostanie przedstawiona do ministerstwa, więc wszystkie uwagi, które dzisiaj państwo wniosą do tego programu, również zostaną przedstawione. Bardzo cieszymy się, że są państwo, przedstawiciele ministerstwa, z nami, bo to właśnie bardzo ważne, aby to państwo wysłuchali tych uwag, propozycji, pomysłów, które przedstawiają przedstawiciele różnych stron. Ale zanim do tego przejdziemy, to przekażę głos panu Rafałowi Sukiennikowi. Zapraszam, panie dyrektorze, do przedstawienia prezentacji związanej z Programem Polska Cyfrowa. Zapraszam. Niestety, nie słychać pana. Proszę się upewnić, czy ma pan włączony mikrofon. Widzę, że jest jeszcze wyłączony, więc proszę o włączenie mikrofonu. O, wydaje się, że będzie dobrze.

Rafał Sukiennik, Dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego (prezentacja >>)

Czy słycać mnie teraz? Dzień dobry, witam państwa serdecznie. W nawiązaniu do tego, co powiedział pan minister, chciałem powiedzieć, że program ten powstawał już jakiś czas, przynajmniej od roku. Powstawał w ścisłej współpracy z naszymi partnerami z komitetu monitorującego, w tym z partnerami społeczno-gospodarczymi, ze wszystkimi izbami, które działają w branży IT i telekomunikacyjnej, i też z partnerami, którzy czynnie uczestniczą we wsparciu kompetencji cyfrowych. I to był ten czas, kiedy program był pisany. W międzyczasie nastąpiła pandemia, która bardzo mocno zweryfikowała zapisy, które proponowaliśmy. I chciałbym powiedzieć, że zachęciłbym państwa w swojej wypowiedzi do tego, żeby patrzeć na cyfryzację trochę szerzej niż tylko Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, ponieważ ten program, mam nadzieję, że będzie najważniejszym programem finansującym cyfryzację, ale on funkcjonuje w znacznie szerszym kontekście. Cyfryzacja będzie wspierana również z innych programów. Przede wszystkim kompetencje cyfrowe będą finansowane z Programu Europejskiego Funduszu Społecznego, z Programu Fundusze Europejskie na Rozwój Społeczny oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Również Program FEnIKS, to znaczy program dotyczący infrastruktury i środowiska, będzie również bardzo mocno partycypował w finansowaniu cyfryzacji, przede wszystkim w sferze mobilności. Jeśli chodzi o cyfryzację przedsiębiorstw, to tutaj następcą Programu PO IR – Program FENG – będzie bardzo istotnym źródłem wsparcia, jeśli chodzi o cyfryzację przedsiębiorstw. Także należy też wspomnieć o Krajowym Planie Odbudowy, który poświęca jedną ze swoich reform właśnie transformacji cyfrowej, więc w takim środowisku będzie ten program realizowany i on będzie jednym ze źródeł finansowania cyfryzacji. Chcielibyśmy, żeby ten program był nie tylko następcą Programu Polska Cyfrowa, ale już tak naprawdę jego kolejnym, nowym wydaniem, z nową propozycją dla przedsiębiorstw telekomunikacyjnych, dla partnerów społeczno-gospodarczych, również dla przedsiębiorstw i jednostek samorządu terytorialnego. Chcielibyśmy zaproponować (tu poproszę o kolejny slajd) chcielibyśmy zaproponować finansowanie infrastruktury telekomunikacyjnej, ale już na wyższym poziomie. Chodzi nam o przepływności powyżej stu megabitów na sekundę i jednego gigabita dla instytucji naukowych, dla przedsiębiorstw, dla samorządów. Tutaj naszą ambicją jest to, żeby to były znacznie wyższe przepływności. Obszary białe: trzydzieści megabitów na sekundę. One będą przede wszystkim finansowane z Krajowego Planu Odbudowy. W programie cyfrowym, o którym będziecie dzisiaj państwo mówić, ten program to przede wszystkim już finansowanie dzisiejszych obszarów, adresów szarych. I to będzie pierwsza oś tego programu. Poproszę kolejny slajd. W drugiej osi chcemy finansować

udostępnianie zaawansowanych e-usług, pozwalających w pełni na elektroniczne załatwianie spraw obywateli i przedsiębiorców. Będą udostępniane nowe usługi w obszarze e-zdrowia, sprawiedliwości czy też finansów. Chcemy standaryzować i konsolidować istniejące usługi i dalej finansować cyfryzację procesów administracyjnych. Chodzi nam o dojrzałość tych projektów usługowych na poziomie czwartym i piątym, a więc o powstanie usług, które będą załatwiać sprawy obywateli i przedsiębiorców w pełni. Kolejne działanie, które proponujemy, to rozwój gospodarki oparty na danych. To jest działanie znane z tej perspektywy. Chcemy dołożyć też do tego finansowanie digitalizacji danych w przedsiębiorstwach. Nowym tematem jest finansowanie cyberbezpieczeństwa. Tutaj to będzie nowe działanie i bardzo ważny element przyszłego programu. I jeszcze jeden slajd poproszę. Chcemy też zaproponować państwu finansowanie czegoś, co nazwaliśmy „rozwój współpracy międzysektorowej”, a tak naprawdę chodzi nam o rozwiązywanie przy pomocy rozwiązań cyfrowych problemów społeczno-gospodarczych. To będą projekty przede wszystkim o charakterze pilotażowym, które mam nadzieję, że będą skalowane i będą mogły być finansowane również z innych programów, o których też już dzisiaj mówiłem. I, jeśli chodzi o kompetencje cyfrowe, to mogą mieć państwo pewien niedosyt czytając FERC-a, bo rzeczywiście te kompetencje cyfrowe, one są, natomiast są mocno ograniczone. Ale wynika to przede wszystkim z tego, że większe finansowanie i większe też w stosunku do obecnej perspektywy będzie w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejski Fundusz Społeczny będzie głównym źródłem finansowania kompetencji cyfrowych. FERC jest programem, który jest finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, więc tutaj odpowiadamy jakby na specyfikę tego funduszu, natomiast kompetencje będą też finansowane, tylko raczej będą to kompetencje zaawansowane, będą to kompetencje związane z projektami e-usługowymi, które będą w FERC-u finansowane oraz kompetencje związane z cyberbezpieczeństwem. I tutaj przewidujemy wsparcie i dla JST, i dla przedsiębiorców. I kolejny, ostatni już slajd, to jest nawiązanie do tego, co mówiłem na początku. Ta cyfryzacja w nowej perspektywie będzie finansowana przynajmniej z tych programów, które macie tutaj państwo na tym slajdzie. Do tego jeszcze bym dołożył bardzo duży komponent, jakim będzie Krajowy Plan Odbudowy, który będzie bardzo mocno komplementarny i chcielibyśmy, żeby te interwencje się uzupełniały, były komplementarne i żebyśmy tutaj doprowadzili do pełnej transformacji cyfrowej Polski do końca tej dekady, przy pomocy tych wszystkich programów. Bardzo dziękuję państwu za uwagę i z zainteresowaniem oczekujemy na państwa komentarze, uwagi, które będziemy starali się uwzględnić w kolejnej wersji programu, już po konsultacjach społecznych. Bardzo dziękuję.

Karolina Dreszer-Smalec, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dziękuję, panie dyrektorze, dziękuję za to wprowadzenie. Myślę, że to bardzo ważne uwagi. I dzisiaj postaramy się, aby Program Polska Cyfrowa został również wzmocniony właśnie uwagami przedstawicieli trzech stron, o których wcześniej wspomniałam, przedstawicieli administracji. Mamy jakieś sprzężenie na linii, ale myślę, że już sobie z tym poradzono, dziękuję. Więc mówiłam, że mam nadzieję, że ten program będzie uwzględniał zarówno potrzeby przedstawicieli administracji i samorządów, jak i przedstawicieli partnerów społecznych czy gospodarczych, ale nie zapominając o tej trzeciej stronie: przedstawicieli podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych. Więc za chwilę te głosy usłyszymy. I, tak jak wspomniałam na początku, sama idea wysłuchań pojawiła się właśnie wśród organizacji pozarządowych, ale bardzo chętnie (za co dziękujemy) dołączyli do tego przedstawiciele wymienionych stron. I dzisiaj między innymi właśnie przedstawiciele strony partnerów społecznych, a dokładnie związków zawodowych, osoby z tej strony będą prowadziły dla nas dzisiejsze wysłuchanie. I w pierwszej części przekażę głos pani Aleksandrze Wąsik ze Związku Nauczycielstwa Polskiego, która będzie moderowała dla państwa pierwszą część. Zapraszam, przekazuję głos.

Aleksandra Wąsik, Związek Nauczycielstwa Polskiego, Podkomitet do spraw Rozwoju Partnerstwa

Dzień dobry, państwu. Mam nadzieję, że jestem słyszalna. Bardzo miło mi wszystkich powitać. Bardzo czuję się zaszczycona, że będę prowadziła dzisiaj to wysłuchanie. Reprezentuję Związek Nauczycielstwa Polskiego, ale też Podkomitet do spraw Rozwoju Partnerstwa. Jestem z funduszami związana dość mocno, tak jak kolejny prowadzący, bo też pracujemy w zespole funduszy strukturalnych przy radzie dialogu społecznego. Także myślę, że możemy rozpocząć już pierwszą część. Każdy mówca, każda mówczyni będzie miała w tej części pięć minut. Będę pilnować tej dyscypliny czasowej, ale mam nadzieję, że państwo sami jej będą pilnować. Jako pierwszy, głos zabierze przedstawiciel administracji i zapraszamy pana Piotra Augustyniaka, który reprezentuje Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej Polskiej Akademii Nauk. Także zapraszamy. Ma pan pięć minut, oddaję panu głos.

Wystąpienia uczestniczek i uczestników wysłuchania

Piotr Augustyniak, Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN (prezentacja >>)

Szanowni państwo, mam nadzieję, że mnie słyszą. Dziękuję przede wszystkim za możliwość wystąpienia w wysłuchaniach. Nazywam się Piotr Augustyniak i reprezentuję Komitet Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej Polskiej Akademii Nauk. My jesteśmy organizacją – poproszę o przedstawienie pierwszego slajdu – my jesteśmy organizacją, która pochodzi z wyboru i reprezentuje środowiska naukowe inżynierii biomedycznej z dwunastu ośrodków naukowych w całym kraju. Są to Politechniki: Białostocka, Gdańska, Łódzka, Śląska, Warszawska, Wrocławska, AGH z Krakowa, Instytut Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej, Instytut Podstawowych Problemów Techniki, Instytut Techniki Aparatury Medycznej Sieci Badawczej Łukasiewicza. Proszę państwa, może poproszę drugi slajd. Rozwój cyfrowy jest powszechnym elementem naszego życia codziennego. Tymczasem, wśród priorytetów tych osi omawianych przez pana ministra, a także wskaźników określonych w Programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 znajdziemy zaledwie zwiększenie dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego oraz zaawansowane usługi cyfrowe. Z tym drugim priorytetem wiążemy trochę nadziei, ponieważ w jego ramach będą wspierane projekty o oddziaływaniu ogólnokrajowym, których produkty mogą być wykorzystywane lokalnie, a projekty mają na celu udostępnienie nowych e-usług, danych systemów informatycznych, z których będą korzystać między innymi mieszkańcy, przedsiębiorcy, administracja publiczna. Szanowni państwo, no, my rozumiemy, że tych pieniędzy jest niewiele, bo to jest zaledwie dziesięć milionów euro na region na rok. Trzeba sobie natomiast jasno powiedzieć, że dostęp do Internetu to jest ważny, ale nie jedyny element rozwoju cyfrowego. Prawdą jest, że to działanie nie niesie ze sobą ryzyka. Wystarczy kupić i położyć światłowody. Ale rzeczywisty rozwój dobrobytu obywateli zależy przede wszystkim od tego, jakie funkcje będą pełniły cyfrowe urządzenia i usługi, które będą do ich dyspozycji na co dzień. I tak, w priorytecie drugim, wymieniono zaawansowane usługi cyfrowe oraz systemy informatyczne dla mieszkańców, przedsiębiorców i administracji. Mówił o tym pan minister. W dokumencie są też liczne odniesienia do poprzedniego okresu cyfryzacji. Natomiast stawiam zasadnicze pytanie: czy wskazuje to, że będziemy robili to, co poprzednio – tylko więcej, szybciej, bardziej wydajnie? Mam nadzieję, że nie, bo to by niestety oznaczało, że pandemia niczego nas nie nauczyła, a Jan

Kochanowski miał rację pisząc „Że Polak i przed szkodą, i po szkodzie głupi”. Niestety, odniesień do spraw zdrowotnych jest w Programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 jak na lekarstwo. A jeśli już są, to dotyczą wąsko pojmowanego zakresu kontaktu pacjenta z systemem służby zdrowia. Owszem, e-recepta, e-skierowanie, Portal Pacjenta to jest już pewien postęp, ale nie sprowadzajmy, proszę, zagadnienia e-zdrowia do administracji. To także na przykład infrastruktura interoperacyjnych, bezpapierowych szpitali i innych podmiotów służby zdrowia, a także osobisty rejestr pacjenta przechowywany u zaufanego, wybranego przez niego usługodawcy, podobnie jak dziś rejestr finansowy w bankowości elektronicznej. W tym zakresie nie ma żadnych propozycji cyfrowego rozwoju. Dopiero na osiemdziesiątej dziewiątej stronie znajdują się nieśmiałe i ogólnikowo zarysowane rozwiązania w ochronie zdrowia, między innymi wykorzystujące metodykę sztucznej inteligencji, dużych zbiorów danych, elektronicznej dokumentacji medycznej i telemedycyny, i – dopowiedzmy od razu jeszcze – wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości. Reprezentując środowisko naukowe inżynierii biomedycznej z całego kraju i mając przegląd prac badawczych prowadzonych w licznych ośrodkach zwracamy uwagę, że potencjał polskiej nauki w zakresie sztucznej inteligencji w medycynie, wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości oraz telemedycyny jest ogromny i niewykorzystany. W świecie wymienione techniki są już obecne na rynku, chociażby w zakresie Medical Device Regulation, a u nas nie zakłada się nawet wsparcia badań naukowych w tym zakresie. Dla jasności: sztuczna inteligencja, przypomnę, to programy uczące się na danych. Wbrew obiegowym opiniom są one bezpieczne, a ich certyfikacja jako wyrobu medycznego jest już możliwa. Wirtualna i rozszerzona rzeczywistość to nie tylko gry, ale to dodatkowe kanały informacyjne, zastępujące lub wspomagające percepcję lekarzy. Telemedycyna to nie teleporady ani gadżety fitness, ale personalna aparatura diagnostyczna i terapeutyczna oraz automatyczne, rozproszone podejmowanie decyzji w oparciu o dane dostępne z wielu ośrodków. Kończąc, bardzo proszę o uwzględnienie zdobyczy, a także konieczności rozwoju techniki cyfrowej w kształtowaniu zdrowia obywateli, która jako czynnik dobrobytu wyprzedza rozrywkę, efektywność pracy, a także sprawność administracji. Dziękuję państwu za uwagę.

Aleksandra Wąsik: Bardzo dziękujemy za wystąpienie i trzymanie się tego reżimu czasowego. I teraz przejdziemy do części, gdzie głos zabiorą przedstawiciele i przedstawicielki środowiska partnerów społecznych i gospodarczych. Jako pierwszy wypowie się pan Andrzej Dulka, który reprezentuje Polską Izbę Informatyki i Telekomunikacji. I tak jak wszyscy mówcy w tej części, ma pan pięć minut, także zapraszam.

Andrzej Dulka, Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji

Dzień dobry, państwu. Dziękuję bardzo za możliwość dzisiaj wystąpienia. Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji to organizacja zrzeszająca w Polsce ponad sto trzydzieści podmiotów wielkich, średnich, małych, działających w obszarze telekomunikacji i IT. W praktyce, projekt FERC zostaje zbiorem pojemnych kierunków działań i wysokopoziomowych celów, do których jednak będzie można dochodzić różnymi, jeszcze nieprzedstawionymi w wystarczającym stopniu ścieżkami. A z perspektywy głęboko zanurzonych w projekt cyfryzacji podmiotów, jakim jest PIIT, nie jest to moment, w którym możliwe byłoby dzisiaj wyraźne poparcie albo krytyka tego dokumentu, niezależnie od tego, że głęboką cyfryzację gospodarki postrzegamy jako nieodzowny warunek nie tylko dalszego rozwoju kraju, ale wręcz możliwości utrzymania jego obecnego poziomu. Dyrektor Sukiennik mówił przed paroma minutami o wielości źródeł finansowania cyfryzacji. Niejasna dla nas jest w chwili obecnej relacja między KPO a FERC. Tak jak rozumiemy, KPO kończy się gdzieś mniej więcej w 2026 roku, a FERC się wtedy zaczyna. Musimy lepiej zrozumieć, co będzie zrobione w KPO, co jest punktem startowym dla FERC, gdzie jest linia demarkacyjna i jak te programy będą zgrane, i jak się będą zazębiały, bo wielość i mnogość źródeł finansowania zobowiązuje nas do tego, aby te programy były dobrze zsynchronizowane i dobrze ze sobą współpracowały dla [osiągnięcia] maksymalnego efektu. Jedną z rzeczy, o których chcielibyśmy powiedzieć na przykład, już dzisiaj mamy parę przemyśleń, oczywiście sformalizujemy nasze wystąpienie, spiszemy je, prześlemy oficjalną drogą, ale już oczywiście mamy parę przemyśleń, którymi chcielibyśmy się podzielić. I tak, na przykład w obszarze infrastruktury budowlanej, proponujemy zastanowienie się nad wskaźnikiem rezultatu. Wskaźnikiem rezultatu nie powinna być liczba umów z abonentami potencjalnymi, korzystającymi z usług, dlatego że tutaj mamy pewien czynnik poza kontrolą inwestora – [to] czy dana osoba, czy dany podmiot podpisze umowę, czy nie, w bardzo małym stopniu zależy od inwestorów pośrednich. Być może to powinna być liczba zasięgów. Postulujemy włączenie przyłączy telekomunikacyjnych w zakres inwestycyjny. W ramach inwestycji kwalifikowane powinny być środki na budowę pełnej sieci wraz z przyłączem. Jedynie w przypadkach odmowy wejścia na nieruchomości, takie wydatki nie powinny być dokonywane. Należy wprowadzić mechanizmy wsparcia budowy przyłączy telekomunikacyjnych, odrębne od kompletnej inwestycji dotyczącej budowy sieci. To, o czym było mówione, na przykład jeden gigabit na sekundę dla szkół wymaga, abyśmy się zastanowili, czy infrastruktura w szkołach jest przystosowana do tego, żeby wesprzeć te działania. Administracja, cyfryzacja administracji – jeden wątek. W ramach dostępności e-usług publicznych, jednym z celów inwestycji są usługi e-zdrowia. Umieszczenie usługi e-zdrowia w sekcji usług publicznych wyklucza

możliwość wsparcia rozwiązań dostarczonych przez podmioty komercyjne. W naszej ocenie beneficjentami środków pomocowych powinny być również podmioty komercyjne, wdrażające innowacyjne rozwiązania, na przykład w obszarze telemedycyny. Cyberbezpieczeństwo – postulujemy przeprowadzenie dedykowanych warsztatów dotyczących szczegółowego zakresu oraz modelu wsparcia w ramach cyberbezpieczeństwa. Aktualnie określony zakres wsparcia cyberbezpieczeństwa na poziomie ogólnym dotyczy kwestii obiektywnie istotnych, podobnie jak w pozostałych przypadkach, do których się odnosimy w mojej wypowiedzi. Naszym ogólnym postulatem do tego obszaru jest maksymalnie możliwe wykorzystanie kwitnącego potencjału rynku cyberbezpieczeństwa. Umiejętności cyfrowe – przyspieszę. We wsparciu umiejętności cyfrowych obszar przewiduje rozwój zaawansowanych kompetencji cyfrowych i tworzenie szkoleń, w szczególności w zakresie analiz danych i uczenia maszynowego, robotyki, e-sensorów, e-handlu, cyberbezpieczeństwa w infrastrukturze przemysłu 4.0. Postulujemy, aby w zakresie umiejętności cyfrowych powinny być skierowane w ramach FERC także do przedsiębiorców, aby przedsiębiorcy mogli wzmacniać swoje kompetencje cyfrowe. I, już na samo zakończenie, postulujemy zaangażowanie PIIT w komitety monitorujące FERC tak, aby wykorzystać naszą wiedzę i kompetencje w codziennym wdrożeniu. Dziękuję bardzo.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy bardzo i zapraszamy kolejnego mówcę, który reprezentuje Polski Związek Instytucji Pożyczkowych, pan Paweł Grabowski.

Paweł Grabowski, Polski Związek Instytucji Pożyczkowych

Dzień dobry, państwu. Ja dosyć krótko. Polski Związek Instytucji Pożyczkowych jest związkiem pracodawców, zrzeszającym instytucje pożyczkowe, czyli przedsiębiorców, kredytodawców udzielających kredytów konsumenckich w internetowym kanale dystrybucji. Jest to o tyle istotne, że, no, dobrych kilka lat temu, kiedy powstawał ten rynek, wiele osób twierdziło, że jest to czymś zupełnie nierealnym, niemożliwym, aby funkcjonować według zasady *paperless* na tyle, na ile się da, żeby działać online'owo. Okazuje się jednak po tych kilku latach, że konsumenci w dosyć dużej liczbie (bo to są często liczby przekraczające kilka milionów umów w skali roku) korzystają z tego produktu. Jest on kontrolowany, między innymi przez rzecznika finansowego, który co roku publikuje raporty na temat szkodowości, ilości skarg. Liczba tych skarg jest znikoma w porównaniu ze skalą ilości umów. Natomiast nie o kredytach konsumenckich chciałem mówić, lecz o tej Polsce Cyfrowej. Warto, żebyście państwo, zwłaszcza podmioty, które są niejako odpowiedzialne za wdrażanie tego projektu Polski Cyfrowej, żeby zwrócić

właśnie uwagę na sektor kredytów konsumenckich online, ponieważ jest to jeden z wzorcowych modeli. Podobnie też jak sektor e-commerce'owy, gdzie cały obrót w zasadzie odbywa się bez konieczności zużywania nadmiernego papieru, bez konieczności tworzenia śladów węglowych. Jest to po prostu przyjazne dla środowiska i przyjazne dla gospodarki, ale przede wszystkim bezpieczne. I tutaj, jeżeli chodzi o bezpieczeństwo, ja zapoznałem się z dokumentami, które państwo żeście przedstawili, z tymi propozycjami związanymi właśnie z transformacją cyfrową. Myślę, że to jest dobre kierunkowo, ale bardzo ważne jest, żeby to nie były tylko postulaty, lecz żeby to zostało po prostu wdrożone. Co konkretnie mam na myśli? Na przykład dostęp do tych otwartych danych, większe promowanie, informowanie, zachęcanie przedsiębiorców z jednej strony do korzystania z tych dużych zbiorów danych, big data. Ale z drugiej strony też również większe informowanie, zachęcanie decydentów do tego, aby jednak otwierać się na te nowe technologie, aby umożliwiać przedsiębiorcom, już nie tylko samym kredytodawcom, ale ogólnie przedsiębiorcom do wykorzystywania big data do tworzenia swoich produktów. Ponieważ mam takie wrażenie również w poprzedniej akurat kadencji Sejmu jako poseł na Sejm, że brakuje często informacji dla przedsiębiorców, dla organizacji pozarządowych, organizacji społecznych, dla podmiotów, które mogłyby być zainteresowane skorzystaniem z tego typu projektów. Bo w toku tych wypowiedzi, które poprzedzały moją wypowiedź, były wypowiedzi bardzo eksperckie, bardzo specjalistyczne ludzi, którzy mam wrażenie, że żyją tematyką związaną z przedmiotem dzisiejszego wysłuchania. To dobrze, oczywiście. Natomiast myślę, że skoro są tak duże pieniądze do... Chciałem powiedzieć do wydania, ale to nie jest wydanie. To jest zainwestowanie tych pieniędzy tak naprawdę w Polskę, w polskie społeczeństwo, w rozwój naszego kraju i naszego społeczeństwa, więc myślę, że bardzo ważne jest również to, aby dobrze informować o tych wszystkich projektach, o możliwościach. Ja, niestety, mam wrażenie, że gdzieś funkcjonuje jakiś taki chaos informacyjny i mimo tego, że środki, które można wydatkować, są bardzo duże i mogą zmienić bardzo wiele, to gdyby poświęcić więcej wysiłków, energii właśnie na to, żeby skutecznie informować o możliwości ich wydatkowania, o możliwości korzystania z nich, wtedy tak naprawdę wszyscy byśmy skorzystali. Bardzo dziękuję.

Aleksandra Wąsik: Tak. I zapraszamy przedstawiciela strony społecznej, pana Piotra Wołejko, który reprezentuje Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej. Prosimy o trzymanie dyscypliny czasowej, ma pan pięć minut.

Piotr Wołejko, Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

Dzień dobry, państwu. Witam serdecznie. Nazywam się Piotr Wołejko, reprezentuję Pracodawców RP. Reprezentuję ich także w Komitecie Monitorującym Program Operacyjny Polska Cyfrowa. I z dzisiejszej perspektywy możemy już stwierdzić, że ten program okazał się trafiony. Efekty jego realizacji zarówno w zakresie sieci szerokopasmowych, jak też e-usług oraz kompetencji przyczyniły się pozytywnie do poprawy stanu cyfryzacji polskiej gospodarki i poprawy dostępu do sieci światłowodowych, co też ułatwiło funkcjonowanie naszego państwa i gospodarki w okresie pandemicznym. Główne uwagi, jakie byśmy skierowali do PO PC, to jego jednak zbyt mały zakres. Zawsze chciałoby się, żeby program obejmował trochę więcej. W związku z tym, nie udało się zaadresować wszystkich luk. A druga rzecz, to szersze niż pierwotnie zakładano, wykorzystanie indykatywnego trybu wyboru projektów. Popieramy oczywiście kontynuację i rozwinięcie PO PC w ramach FERC, tym bardziej, że wątki związane z cyfryzacją są też obecne w innych programach operacyjnych oraz w Krajowym Planie Odbudowy i to wszystko będzie się ze sobą zająbało. Naszym zdaniem kluczowa jest dostępność do wysokiej jakości sieci światłowodowych, do szybkiego Internetu. Jest to bardzo ważne z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej. Dla pracodawcy chodzi o to, żeby Internet był dostępny w firmie, ale także w domach pracowników. Wiemy, że rozwinęła się praca zdalna. Dlatego, w naszej ocenie, wsparcie w ramach pierwszego priorytetu powinno być skupione na tym, aby w pełni pokryć kraj bardzo szybkimi sieciami szerokopasmowymi, szybkim Internetem. Zarówno jest to istotne dla gospodarstw domowych, jak i przedsiębiorców. I budowa tych sieci powinna być realizowana przez profesjonalnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych. W szeroko zakrojonym priorytecie drugim dotyczącym e-usług, zauważamy, że jest duża koncentracja na projektach adresowanych do administracji publicznej, gdzie beneficjenci znowu będą wskazywani w trybie indykatywnym. Możliwość udziału sektora prywatnego wydaje się ograniczona i w tym zakresie uważamy, że konieczne jest wykorzystanie jednak tego wysokiego potencjału firm, które funkcjonują na rynku i powinny być te firmy dopuszczane do udziału w ramach konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców w poszczególnych projektach. W tym priorytecie drugim brakuje nam też wsparcia dla przedsiębiorstw, zarówno dużych, jak i sektora MŚP, w zakresie realizacji własnej transformacji cyfrowej. Być może to będzie realizowane w ramach innego programu operacyjnego czy w ramach KPO, natomiast jest to coś, na co od razu zwróciliśmy uwagę, ponieważ stan cyfryzacji naszych przedsiębiorstw jest niezadowolający. A jak pokazała pandemia, ta cyfryzacja odgrywa fundamentalną rolę w zapewnieniu funkcjonowania firm oraz ich rozwoju, poszerzenia zakresu działalności. Dostrzegamy też, że w związku z ambitnymi celami klimatycznymi Unii Europejskiej, co też

jest obecne w Krajowym Planie Odbudowy, Program FERC powinien zawierać jakiś rodzaj komponentu zielonego. Już mówię, o co chodzi. Jakby dostawcy rozwiązań cyfrowych, w tym sieci szerokopasmowych, centrów danych, mocy obliczeniowych czy chmury powinni mieć możliwość uzyskania wsparcia w sytuacji, gdy te rozwiązania, które dostarczają, będą zostawiały po sobie jak najmniejszy, a docelowo neutralny ślad klimatyczny i środowiskowy. Krótko mówiąc, powinno być obecne wsparcie efektywności energetycznej, wykorzystania odnawialnych źródeł energii czy też magazynów energii. Poza powyższymi uwagami zauważamy, że program – z uwagi na swój ogólny charakter – wymaga jednak pewnych doprecyzowań albo w swojej treści, albo już na poziomie dokumentów wdrożeniowych. Dlatego uzasadnione byłoby kontynuowanie przyjętej dla PO PC formuły, w ramach której funkcjonują grupy robocze poświęcone poszczególnym priorytetom. I te grupy wypracowują opinie lub rekomendacje odnośnie [do] szczegółowych modeli uruchomienia środków unijnych. My, jako pracodawcy RP, deklarujemy chęć udziału w Komitecie monitorującym nowego FERC na lata 2021-2027 i jesteśmy przekonani, że realizując ten program możemy osiągnąć istotny postęp w tych celach, które już teraz są wskazane w ramach Programu FERC, w tych wszystkich osiach priorytetowych czy priorytetach. I dzięki temu nasza gospodarka będzie bardziej odporna na wstrząsy i różne kryzysy – tak jak widzimy w ostatnim czasie, także zdrowotne a przy okazji poprawi się poziom funkcjonowania administracji, jakości e-usług oraz kompetencji cyfrowych naszych obywateli, co jest też bardzo istotne, zarówno z punktu widzenia ich życia zawodowego, jak też i prywatnego. Dziękuję uprzejmie.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy bardzo. Idealnie zmieścił się pan w przeznaczonym czasie. I zapraszamy teraz pana Jerzego Wysokińskiego, który reprezentuje Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, partnera społecznego. Proszę włączyć mikrofon. Nie słychać pana.

Iwona Janicka: Dzień dobry, pan Jerzy ma widocznie problem z głosem, czy już jest kolejny mówca gotowy? Najwyżej wrócimy do pana Jerzego. Przepraszam, pani Aleksandro.

Aleksandra Wąsik: Tak, pan Łukasz Mickiewicz, który reprezentuje Krajową Sekcję Pracowników Telekomunikacji NSZZ Solidarność.

Łukasz Mickiewicz, Krajowa Sekcja Pracowników Telekomunikacji NSZZ Solidarność

Dzień dobry, państwu. Ja reprezentuję pracowników zrzeszonych w związku zawodowym Solidarność, którzy są w branży telekomunikacyjnej. Bardzo dziękuję, że mam możliwość wypowiedzenia się w paru sprawach, które nasunęły mi się po przeczytaniu tego dokumentu. Chciałbym zwrócić uwagę na warunki realizacji tych projektów cyfrowych. Halo? Halo, przepraszam, bo słyszę też drugiego... Chciałbym zwrócić uwagę na problematykę zmian postępujących w świecie cyfrowym i zwrócić uwagę na podnoszenie kwalifikacji i umiejętności cyfrowych, szczególnie pracowników [w wieku] czterdzieści, pięćdziesiąt plus. Z tego dokumentu też jasno było przedstawione, że do roku 2030 automatyzacja wielu procesów spowoduje też zmiany cyfrowe. Dlatego ważnym elementem w naszej ocenie jest wsparcie pracodawców, aby podnosili kwalifikacje swoich pracowników i aby oni pozostawali na rynku pracy z nowymi umiejętnościami. Bo świat cyfrowy to ciągłe zmiany i należy cały czas podnosić kwalifikacje. I drugim elementem, na który chciałem zwrócić uwagę, to tak, jak tutaj przedstawione zostało, że realizacja rozwoju sieci szerokopasmowej światłowodu, żeby była realizowana przez profesjonalnych przedsiębiorców, a co za tym idzie, żeby też mieli profesjonalnych pracowników. Chciałbym, żeby w tych projektach, które będą realizowane, brane były pod uwagę warunki zatrudnienia i formy umów o pracę. W związku z tym, chciałem też zwrócić uwagę na problem, który dotyczy dzisiaj pracowników w sektorze telekomunikacyjnym, czyli zmiany, które warto, aby ci pracownicy pozostali na rynku pracy muszą podnosić swoje kwalifikacje. Tyle. I dziękuję bardzo za możliwość zabrania głosu. Dziękuję bardzo.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy panu za głos i rozpoczynamy część poświęconą już wypowiedziom, przedstawicielom i przedstawicielkom podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. I jako pierwszą zapraszamy panią Dominikę Lasotę ze związku stowarzyszeń Polska Zielona Sieć.

Dominika Lasota, Polska Zielona Sieć/Młodzieżowy Strajk Klimatyczny

Dzień dobry, państwu. Dziękuję za możliwość wystąpienia. Dużo tutaj dzisiaj padło na temat budowania społeczeństwa gigabitowego, zapewnienia cyberbezpieczeństwa, tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych. Jednak mam wrażenie, że wszelkie te pomysły rozwoju i te cele mogą spełznąć na niczym, jeżeli o cyfryzacji nie będziemy mówić w kontekście aktualnie trwającego kryzysu klimatycznego. Spotykamy się dzisiaj, żeby rozmawiać o tym, w jak najlepszy sposób można

zaplanować wydatki z Funduszu Rozwoju Cyfrowego, który jest częścią nowego unijnego budżetu na następne siedem lat. W ubiegłym roku Komisja Europejska ogłosiła, że nową flagową strategią wspólnoty unijnej będzie Europejski Zielony Ład, czyli program reform i inwestycji w zieloną transformację, swego rodzaju odpowiedź Unii Europejskiej właśnie na wyzwanie, jakie stanowi kryzys klimatyczny. Głównymi celami Nowego Ładu są redukcja emisji gazów cieplarnianych o minimum pięćdziesiąt pięć procent do 2030 roku i osiągnięcie neutralności klimatycznej przez całą wspólnotę do 2050 roku. Na te cele w ubiegłym roku zgodzili się przywódcy wszystkich unijnych państw, w tym premier Morawiecki, i to, jakie działania zostaną podjęte w najbliższych latach będzie miało największy wpływ na to, czy faktycznie uda nam się zrealizować te założenia. I w tym kontekście to, w jaki sposób zostaną wydane środki z tej nowej perspektywy, a przypomnijmy, że w Polsce przeważająca większość inwestycji publicznych jest finansowana z pieniędzy unijnych, zadecyduje o tym, jakie działania wobec kryzysu klimatycznego podejmiemy i jak tak naprawdę się od tego uchronimy. Osoby z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego uczestniczyły w praktycznie wszystkich wysłuchaniach dotyczących nowej perspektywy budżetowej, a na etapie konsultacji Umowy Partnerstwa aż ponad jedna piąta wszelkich uwag to były uwagi od MSK [Młodzieżowego Strajku Klimatycznego] i od Polskiej Zielonej Sieci. Wsłuchujemy się w głos nauki i właśnie według nauki kryzys klimatyczny to jedno z największych wyzwań, a prawdopodobnie największe zagrożenie tak naprawdę dla nas wszystkich tutaj zebranych obecnie. Zagrożenie to zostało sprowadzone na nas samych poprzez to, jak działają nasze gospodarki. Poprzez to, że emitowaliśmy od ponad stu lat wielkie ilości gazów cieplarnianych, które już teraz powodują, że klimat się zmienia, a bezpieczeństwo jest odbierane ludziom na całym świecie, w tym w Polsce. Kryzys klimatyczny to oczywiście gwałtownie zmieniające się warunki środowiska, coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe, susze. Natomiast wszystkie te zjawiska również z wielkim prawdopodobieństwem wykrócą poza nasze zdolności adaptacyjne i doprowadzą do destabilizacji i niepokoju społecznego, jeżeli nic w tym momencie nie zrobimy. Stanowisko nauki wyrażone w tych raportach Międzyrządowego Panelu do spraw [Zmian] Klimatu mówi jasno, że chcąc zagwarantować sobie jak największe bezpieczeństwo, musimy zatrzymać to ocieplenie i te zmiany na poziomie półtora stopnia Celsjusza w odniesieniu do tego okresu przedprzemysłowego. W praktyce oznacza to, że globalnie możemy przez najbliższe dziewięć lat wyemitować rocznie tylko tyle samo gazów cieplarnianych, co w roku 2019. Tak naprawdę potrzebujemy absolutnie natychmiastowych i bardzo, bardzo szerokich działań wobec tego kryzysu i właśnie w celu obniżenia naszych emisji. Dla Unii Europejskiej to wyzwanie i ten cel zatrzymania tego ocieplenia na poziomie półtora stopnia oznacza spadek emisji o minimum sześćdziesiąt pięć procent do 2030 roku i

właśnie takiego celu domagamy się jako MSK wobec Unii Europejskiej. I z tego względu, kiedy mówimy o cyfryzacji, musimy w tym momencie mówić o tym, jak cyfryzacja może nam pomóc w natychmiastowym obniżeniu emisji, w odchodzeniu od paliw kopalnych, w odchodzeniu od węgla, przeprowadzaniu sprawiedliwej transformacji. Tak ważne jest, żeby w każdym z dokumentów z planem wydatków unijnych uwzględniać wpływ danego programu na realizację celów związanych z tą zieloną transformacją. I dlatego postulujemy, żeby taka analiza znalazła się również w Programie Funduszy na rzecz Rozwoju Cyfrowego. I chociaż obydwa zagadnienia mogą wydawać się odległe, to właśnie ten poziom cyfryzacji ma wpływ już na wszystkie dziedziny i może być bardzo, bardzo ważnym narzędziem, które może pomóc nam w przeprowadzaniu tej sprawiedliwej transformacji, w obniżaniu emisji i faktycznie w działaniu dla klimatu. I na koniec jeszcze jedna kwestia – tak jak wspomniałam, działaczki i działacze Młodzieżowego Strajku Klimatycznego, tak jak i całe ogromne grono innych organizacji społecznych, brało udział w konsultacjach Umowy Partnerstwa i Krajowego Planu Odbudowy. Te konsultacje stanowiły dla nas wszystkich wiele godzin pracy i ogrom wysiłku. I, niestety, opublikowana ostatnio zupdate'owana wersja KPO zdaje się przechodzić w dużej mierze obok głosu społeczeństwa. Brak w niej jasnej strategii na politykę klimatyczną. Brak w niej jasnego postawienia celu, że odchodzimy od węgla do 2030 roku. Brak w niej planu na sprawiedliwą transformację gospodarki w kierunku bezpieczeństwa klimatycznego. Chciałabym wobec tego zaapelować do obecnych tutaj przedstawicieli rządu – nasz głos nie jest tylko chwilowym wystąpieniem na Zoomie. To silny głos społeczeństwa, który wyraża strach przed tym niebezpieczeństwem, jakie stawiają przed nami wyzwania, takie jak kryzys klimatyczny. Potrzebujemy ogromnych zmian, rewolucyjnych rozwiązań i przede wszystkim zdecydowanych działań. Dotychczas ich nie pokazano, ale liczymy, że to się zmieni.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy bardzo i zapraszamy przedstawiciela Federacji Inicjatyw Oświatowych, pana Macieja Hawryluka.

Maciej Hawryluk, Federacja Inicjatyw Oświatowych

Dzień dobry, państwu. Szanowni państwo, Federacja Inicjatyw Oświatowych jest związkiem stowarzyszeń i fundacji, których celem jest wspieranie aktywności obywatelskiej i przemian w oświacie. Federacja działa przede wszystkim na rzecz środowisk wiejskich. Między innymi wspiera stowarzyszenia prowadzące małe, niepubliczne wiejskie szkoły, które zostały uratowane przed zamknięciem w ciągu ostatnich dwudziestu lat przez społeczności wiejskie, głównie przez rodziców uczniów tych szkół. Dla

porządku dodam, że jestem nauczycielem akademickim w zakładzie informatyki w Państwowej Szkole Wyższej imienia papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Jeżeli chodzi o moje uwagi, o nasze uwagi do proponowanego dokumentu, chciałbym zwrócić przede wszystkim uwagę na jedną kwestię. Infrastruktura jest ważna i bardzo mnie cieszy, gdy widzę, że u mnie na wsi kładzione są światłowody. Cieszę się, gdy nasza mała wiejska szkoła jest podłączana do ogólnopolskiej sieci edukacyjnej i ma łącze tak symetryczne, o przepustowości stu megabitów na sekundę. Cieszę się też, że coraz więcej usług oferowanych przez administrację publiczną jest dostępnych przez Internet. To jest jakby droga w dobrym kierunku, ale to wszystko to jest infrastruktura, czyli można powiedzieć, że mówimy tutaj o ciepłej wodzie w kranie tak naprawdę. Natomiast dużo ważniejsi od infrastruktury są ludzie i ich kompetencje. I chciałbym podkreślić bardzo mocno, że rozwój cyfrowy nie jest możliwy bez edukacji dzieci i młodzieży. I tego elementu brakuje mi w Programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy. Tutaj na początku dzisiejszego spotkania uspokoił mnie trochę pan dyrektor Rafał Sukiennik, który wydaje się, że dostrzega tę potrzebę i mówił o tym, uspokajał, że kompetencjom cyfrowym będą poświęcone też inne środki. Domyślam się, że tutaj mówimy o Funduszach Europejskich dla Rozwoju Społecznego. Nie ma jeszcze dostępnego chyba dokumentu na stronie, więc trudno jest jakby się do tego odnieść. W każdym razie, poprzednik Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy, tak, czyli Polska Cyfrowa, dawał pewne możliwości właśnie rozwoju kompetencji cyfrowych i wykorzystywania tych środków w edukacji. Więc tutaj zdajemy sobie sprawę z tego, że to, że my doksztalcamy, tak, osoby dorosłe, tak, mówimy o nauce przez całe życie, wzbogacamy ich kompetencje dotyczące chociażby cyberbezpieczeństwa, no, to wszystko to jest tylko takie bieżące funkcjonowanie. Natomiast jeżeli mówimy o rozwoju, o tworzeniu innowacji w dziedzinie IT, to to wszystko wymaga inwestowania przede wszystkim w edukację dzieci i młodzieży. To jest trudny temat z uwagi chociażby na dostęp kadr, tak, to wiemy, jak duże jest zapotrzebowanie na specjalistów IT. Wiemy, jak trudno jest w tej sytuacji znajdować nauczycieli, którzy będą mieli odpowiednie kompetencje informatyczne, a równocześnie umiejętność przekazywania tej wiedzy dzieciom, ale trzeba cały czas działać w tym kierunku. Nie może być tak, że my zrealizujemy jakiś program, tak, i później uznamy, że już wszystko jest zrobione. Tutaj potrzebne są ciągłe szkolenia nauczycieli, ciągłe nowe programy, które będą zachęcały dzieci do zajmowania się tymi zagadnieniami. I dopiero wtedy, tak, za ileś lat będziemy mieli specjalistów w dziedzinie IT, będziemy w stanie proponować światu coś nowego, proponować innowacyjne rozwiązania. Mam nadzieję, że faktycznie albo zostaną takie rzeczy jeszcze uwzględnione w Funduszach Europejskich na Rozwój Cyfrowy, albo

rzeczywiście w dużym stopniu jest to uwzględnione w Funduszach Europejskich dla Rozwoju Społecznego. Bardzo państwu dziękuję za uwagę.

Aleksandra Wąsik: Bardzo dziękujemy. I teraz głos zabierze pan Alek Waszkielewicz, reprezentant społeczeństwa obywatelskiego. I wypowie się w imieniu Polskiego Forum Osób z Niepełnosprawnościami, w imieniu Rady Działalności Pożytku Publicznego i Fronii, czyli Fundacji na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami. Zapraszamy, ma pan pięć minut.

Alek Waszkielewicz, Polskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami, Rada Działalności Pożytku Publicznego (strona pozarządowa), Fronia (Fundacja na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami)

Dzień dobry, dziękuję bardzo. Szanowny panie ministrze, panie dyrektorze, szanowni państwo, ja chciałbym poruszyć tutaj głównie dwa wątki. Pierwszy to jest uwzględnienie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji jako reprezentujących w programie, a drugi to jest kwestia uwzględnienia zasad horyzontalnych, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, również w programie i przy jego realizacji. Ja zauważam taki niebezpieczny dualizm wskazany w programie, mianowicie mamy z jednej strony administrację publiczną, głównego odbiorcę tego programu oraz przedsiębiorców, którzy ją w tym wspierają, oraz obywateli, jako odbiorców działań tychże, takich pasywnych, biernych. Tymczasem mówimy o aktywności obywatelskiej, społeczeństwie obywatelskim, gdzie i obywatele, i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, organizacje pozarządowe powinny być uwzględniane jako aktywni gracze, udziałowcy, beneficjenci działań, partnerzy administracji publicznej. I tego nie ma. Pan minister powiedział, wymieniając odbiorców programu jednym tchem, na samym końcu (ale mimo wszystko) organizacje pozarządowe, jednak jak czytamy program, to tego nie widzimy do końca. I weźmy pod uwagę na przykład, że takie inicjatywy jak przeglądarka Firefox, czyli fundacja Mozilla, Linux, WordPress, to są rozwiązania, które są realizowane przez organizacje pozarządowe. W czasie pandemii to, że się udało ograniczyć jej skutki, to jest bardzo duża aktywność społeczeństwa obywatelskiego i też tworzonych *ad hoc* rozwiązań technicznych, informatycznych i warto, żeby to uwzględnić. I apelujemy o to, żeby w opisie priorytetów i grup odbiorców pojawiły się po pierwsze aktywność obywatelska jako obszar wymagający cyfryzacji oraz organizacje pozarządowe jako grupy docelowe. Dotyczy to w szczególności działań 2.2, 2.3 i 2.4. Chcielibyśmy także, żeby wzory rozwiązań dla EFS Plus w każdym programie, także w tym, przeznaczyć jeden procent na rozwój potencjału społeczeństwa obywatelskiego

i reprezentujących je organizacji. I wydaje się, że przy tak zarysowanych celach nie będzie problemu, żeby taki poziom osiągnąć czy nawet go przekroczyć, ale warto, żeby go wpisać i pamiętać przy realizacji. Kolejna rzecz, to jest kwestia dostępności. W kończącej się perspektywie poprzedniej stworzono za środki publiczne, w tym europejskie, wiele systemów informatycznych. Niestety, niektóre z nich były i są niedostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Dotyczy to chociażby systemu SL 2014, systemów udostępnianych obywatelom przez ZUS czy na przykład aplikacji do spisu powszechnego. I nie możemy tego błędu powtórzyć. I wydaje się, że były dobre intencje przy pisaniu programu. Tam mamy taki, dla każdego priorytetu pojawia się rozdział pod tytułem: „Działania zapewniające równość, włączenie i niedyskryminację”, natomiast tam zabrakło odniesienia do dostępności. Proponuję, żeby to wpisać, dostępność, ale także wpisać do regulacji w ramach tych rozdziałów właśnie standardy dostępności dla polityki spójności oraz odpowiednie wytyczne w zakresie równości, szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz równości szans kobiet i mężczyzn. To jest polski nasz dorobek i warto, żebyśmy go wykorzystywali. Także, żeby uniknąć tych problemów z niedostępnością, której boleśnie doświadczamy, żeby w opisie działań w priorytecie drugim wpisać wprost dostępność, a także w przypadku wybranych działań – w priorytecie drugim to jest działanie 2.2, 2.4 i 2.5 wpisać obowiązek stosowania uniwersalnego projektowania tak, żeby to było maksymalnie dostępne. Jak również w tych działaniach, które są przewidziane dla przedsiębiorców, w szczególności dotyczących cyberbezpieczeństwa, wskazać wymóg stosowania dyrektywy dostępnościowej, czyli dyrektywy dostępności towarów i usług, ponieważ ona będzie wkrótce obowiązywać. No i trudno, żebyśmy potem poprawiali stworzone w ramach tego programu produkty i działania. Dziękuję bardzo.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy bardzo i zapraszamy panią Marzenę Błaszczyk, która zabierze głos w imieniu Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska.

Marzena Błaszczyk, Sieć Obywatelska Watchdog Polska

Dzień dobry, państwu. Nazywam się Marzena Błaszczyk. Reprezentuję Sieć Obywatelską Watchdog Polska. Nasze stowarzyszenie działa na rzecz jawności i prawa do informacji od już prawie osiemnastu lat. Nie sposób się nam nie zgodzić z diagnozą, która została przedstawiona w projekcie programu. Widzimy tak samo jak państwo, że w niewystarczającym stopniu wykorzystuje się możliwości nowoczesnych technologii, że konieczne jest poszukiwanie nowych rozwiązań, które ułatwią obywatelom dostęp do usług, ale też i przede wszystkim do informacji. Jako jedną z największych bolączek widzimy, że systemy i

rejstry publiczne nadal nie są w pełni interoperacyjne, że bardzo często znaczna część danych jest wielokrotnie gromadzona, powielana i to na różnych szczeblach władzy, ale też bywa, że nieraz w jednym urzędzie. Wiąże się to z dodatkowymi nakładami finansowymi i wiąże się to również z dodatkową pracą urzędników, stratą czasu dla obywateli, ale przede wszystkim niespójnością informacji, co jest bardzo ważne w dobie fake newsów. Ale to jest tylko część problemu, która została zarysowana. W programie nie odniesiono się do dużej dysproporcji pomiędzy gminami, miastami, jednostkami administracyjnymi, które niektóre są bardzo zaawansowane, jeżeli chodzi o udostępnianie danych, prowadzą portale z otwartymi danymi. Inne mają problem z udostępnieniem prostych dokumentów. Nieraz są to dokumenty, które po prostu wymagają zeskanowania i okazuje się to problematyczne. Co ważne, w dwudziestym pierwszym wieku powinniśmy chyba już powoli odchodzić od dokumentów papierowych, przechodzić na elektroniczny obieg dokumentów, tak, by po pierwsze: jeżeli obywatel, obywatelka będzie chciał się zapoznać z jakimś dokumentem, zawnioskuje o niego, mógł ten dokument od razu w tej formie elektronicznej otrzymać. Po drugie: jeżeli dany dokument nie jest skanem, a będzie dokumentem elektronicznym, będzie on również dostępny dla osób z różnymi niepełnosprawnościami. Cyfryzacja to jest szansa na rozwój, co państwo wielokrotnie podkreślacie, ale cyfryzacja to jest szansa również na zwiększenie jawności i transparentności, a co za tym idzie, zwiększenie wzrostu gospodarczego. Różne badania z całego świata pokazują, że tam, gdzie większa jawność i przejrzystość, standardy, gdzie widoczne są dane i mechanizmy, gdzie widać, na jakiej podstawie są podejmowane przez władze decyzje, tam mniej korupcji, tam większe zaufanie obywateli do państwa, tam większy wzrost gospodarczy, a tym samym więcej pieniędzy i bogatsze społeczeństwa. Patrząc na zaproponowane projekty e-usług widzimy, że państwo będzie uzyskiwało coraz więcej dostępu do danych obywateli, ale postulujemy też, żeby państwo zbierając te dane, udostępniało je nie tylko urzędnikom, ale także obywatelom. Bardzo nas interesuje, jak będzie wyglądała synergia działań z KPO. Tam zaplanowano w ramach tego systemu finansowanie krajowego systemu e-faktur. Dobrze by było, żeby na przykład do takiego systemu dostęp mieli nie tylko urzędnicy w sprawie administracji skarbowej, ale również obywatele, którzy na przykład mogliby zobaczyć w rejestrze faktur wydatki poszczególnych gmin, poszczególnych miast albo jednostek administracji. Tym bardziej, że za parę lat (obowiązkowo) jednostki administracji prawdopodobnie będą ten system stosować. Co ważne do też podkreślenia, bardzo często obywatele i obywatelki, którzy wnioskuje o informacje, spotykają się z odmowami właśnie na bazie utrudnień technicznych, problemem z dostępem do dokumentów. Ponoć jest trudno dane dokumenty wyszukać, wymagana jest dodatkowa praca. Cyfryzacja pozwoli pokonać takie bariery i przeszkody. Równocześnie postulujemy o to, by

otworzyć bazę danych dotyczącą funduszy i ich beneficjentów, która by była łatwo przeszukiwalna – coś więcej niż stosowane do tej pory arkusze kalkulacyjne. Kończąc, chciałabym zaapelować, by Fundusze [Europejskie] na Rozwój Cyfrowy były też szansą na zwiększenie dostępu społeczeństwa do informacji. Dziękuję.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy pani bardzo. Ja też przypominam o sekcji Q&A, gdzie można się wypowiedzieć, zadać pytania. Wszystkie prezentacje też będą dostępne na stronie, która jest poświęcona wysłuchaniom. A teraz zapraszamy pana Kamila Wójcika, który reprezentuje Federację Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.

Kamil Wójcik, Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT (prezentacja >>)

Dzień dobry państwu. Jestem słyszalny? Dziękuję. Naczelna Organizacja Techniczna jest, wydaje mi się, chyba najstarszym podmiotem biorącym udział tutaj w tym wysłuchaniu – sto osiemdziesiąt pięć lat tradycji. Skupimy się na jednym produkcie, który w ramach naszej działalności, no, tu jako działalności dla stowarzyszeń naukowo-technicznych, wdrożyliśmy dla organizacji, które są zrzeszone wewnątrz federacji, ale także dla organizacji, które są organizacjami partnerskimi. Naczelna Organizacja Techniczna już w marcu, jak pojawiła się pandemia, jakby dostrzegła tę konieczność przyspieszenia tej transformacji cyfrowej wewnątrz. Zdawaliśmy sobie sprawę, że podejmowanie decyzji w utrudnionych warunkach jest dość kłopotliwe, a przy obecnych na rynku rozwiązaniach, które niekoniecznie spełniały warunki, jakie są niezbędne na terenie Europy, czyli przetwarzanie danych na terenie Unii Europejskiej, żeby nie wychodziły poza naszą strefę gospodarczą, a także podejmowanie decyzji wiarygodnych spowodowało, że jedna ze spółek w ramach grupy Naczelnej Organizacji Technicznej opracowała narzędzie, które służy do podejmowania decyzji, czyli uchwał, wyborów. I w ten sposób – poproszę następny slajd – powstało narzędzie, które spełnia te aspekty bezpieczeństwa, o którym tutaj na początku mówili zarówno przedstawiciele rządu, jak i dyrektorzy. To to bezpieczeństwo jest o tyle istotne, że trudno jest mówić tutaj o spotkaniach wewnątrz jakiegokolwiek grupy decyzyjnej, w których rozmawiamy o naszym know-how i o naszych osiągnięciach, gdzie nie ma pewności, czy ta aplikacja na pewno spełnia te walory bezpieczeństwa. Poproszę następny slajd. Współpracujemy, dzięki temu, że właśnie postawiliśmy bardzo dużą wagę do tych walorów bezpieczeństwa, rozpoczęliśmy jako NOT współpracę z organizacjami, które wymagają najwyższego poziomu poufności informacji i tego cyberbezpieczeństwa. To są izby notarialne,

to są podmioty z wewnątrz grupy Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych i OFOP, który jest organizatorem tego wysłuchania, które obecnie mamy możliwość w nim uczestniczyć. Szanowni państwo, my jako NOT rozdajemy to narzędzie w tej chwili wielu organizacjom praktycznie nieodpłatnie. Oczywiście, NOT ma swoje możliwości ekonomiczne. Bardzo dobrze, że taka możliwość, taka perspektywa się pojawia, żeby zaapelować do tych, którzy będą jeszcze aktualizowali ten dokument, jakby wprowadzali modyfikacje. Należałoby dać szansę takim organizacjom, być może NOT nie jest jedyny. Pewnie są organizacje na rynku polskim, które tworzą tego typu rozwiązania, żeby stowarzyszenia, całe NGO, które działa, miało szansę skorzystania z tego typu narzędzi. My, jako organizacja non-profit, nie jesteśmy w stanie sfinansować wykorzystania tego narzędzia na potrzeby wszystkich organizacji w Polsce. Natomiast tym, którym są potrzebne takie rozwiązania, tym pomagamy. Poproszę następny slajd. Oczywiście, narzędzie daje możliwość prowadzenia głosowań, daje możliwość podejmowania decyzji, generuje protokoły, protokoły są podpisywane, kwalifikowane podpisem elektronicznym. Poproszę następny slajd. Z powodzeniem takie organizacje, jak Polskie Forum ISO 9000 realizowało wybory z wykorzystaniem tegoż narzędzia. Te wybory zostały też zaprotokołowane i te wybory zostały jakby usankcjonowane poprzez stosowny wpis w KRS. Poproszę następny slajd. I oczywiście zachęcamy do tego, żeby tworząc regulacje, żebyśmy także dostali szansę jako organizacja pozarządowa do tego, żeby można było tego typu narzędzia wdrażać dla NGO w Polsce, żeby te organizacje otrzymywały narzędzia na takich warunkach ekonomicznych albo być może nieodpłatnie, a finansowane to narzędzie i wdrożenie w ramach tej perspektywy po to, żeby można było ten ślad energetyczny, żeby można było zmniejszyć nasz wpływ na to środowisko, żeby ludzie nie musieli tyle podróżować. To na przykładzie Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych, sześćdziesiąt pięć osób podróżujących kilka razy do roku z tytułu odbycia posiedzenia Rady Krajowej, to są także koszty. Także dziękuję serdecznie, oddaję głos pani Aleksandrze.

Aleksandra Wąsik: Dziękuję bardzo za wystąpienie. I zapraszamy ostatnią przedstawicielkę społeczeństwa obywatelskiego na tym wysłuchaniu, oczywiście – panią Iwonę Janicką, która reprezentuje Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych. Po pani Iwonie wrócimy jeszcze do pana Jerzego Wysokińskiego, któremu ze względu na problemy techniczne nie udało się z nami połączyć. Także już oddaję pani [głos].

Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dzień dobry, państwu. Dziękuję za miłe wprowadzenie. Faktycznie jest tak, że tematów, które chciałabym (i wątków) poruszyć, mam bardzo dużo. Ze strony organizacji pozarządowych jest to bardzo wyjątkowy program i ciekawy pod tym względem, że resort do prac do tego programu zaprosił organizacje pozarządowe. I widać to w programie, ale jeszcze niewystarczająco. Ja samych uwag, które zebraliśmy, mam ponad osiem stron. Spróbuję chociaż w kilku słowach przytoczyć te kluczowe. Część już mnie wyręczył, za co bardzo dziękuję, Alek Waszkielewicz, związane z dostępnością i inni przedstawiciele organizacji pozarządowych. Kwestia związana z dostępnością to nie tylko, o czym mówił Alek, wszystkie te kwestie związane z osobami z niepełnosprawnością, ale również chociażby to, że w samym dokumencie jest dość spory bałagan. Nie ma nawet takiego podstawowego słowniczka, który by wskazywał na skróty. W dokumencie jest bardzo dużo skrótów, bardzo dużo odwołań do różnych dokumentów. Powiedziałabym, że to jest świetne pole do popisu dla firm konsultingowych, a chyba nie o to chodzi. Te dokumenty powinny być jasne i czytelne. I moi przedmówcy już mówili też, ta linia demarkacyjna, czyli co jest w Krajowym Planie Odbudowy, co jest w funduszu, w programie, z którego będzie w tej chwili rozwój społeczny finansowany, tego nie wiemy. W związku z tym, mamy wątpliwość, jak to będzie wyglądać. Odniosę się tutaj chociażby do kwestii związanej z cyberbezpieczeństwem. Państwo wskazujecie, że tam powinien być nacisk wsparcia dla urzędów, samorządów, przedsiębiorstw. A gdzie w tym wszystkim społeczeństwo? Gdzie młodzież, gdzie właśnie ich reakcja na fake newsy, gdzie seniorzy, gdzie organizacje pozarządowe, które z tą grupą pracują? W jednym z celów jest również wskazanie na rozwój współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych. To jest nowy obszar, wspominał o tym pan dyrektor, że będą to projekty, które będą w jakiejś mikroskali, będą mogły być skalowane. No, tutaj aż prosi się o to, aby organizacje pozarządowe nie dość, że były w gronie beneficjentów, tam są napisane trochę jak realizatorzy, jak społeczeństwo, które będzie korzystać z tego. Tam się prosi też o kluczowe zapisy, które później będzie mógł pociągnąć komitet monitorujący, że organizacje pozarządowe powinny być partnerami w opracowywaniu tego typu rozwiązań. I jedna rzecz, która jeszcze też jest kluczowa z punktu widzenia zasady partnerstwa. Wiele się w tej chwili mówi o komitetach monitorujących, bardzo się cieszę, przy okazji Krajowego Planu Odbudowy, ale też mamy przecież na poziomie programów komitety monitorujące. I zapisy, które państwo wskazujecie na stronach od osiemdziesiątej, osiemdziesiątej drugiej pokazują, że w państwa strukturze programu nie ma informacji o Komitecie Monitorującym, że on funkcjonuje. Owszem, on jest później wymieniony, że w skład komitetu monitorującego wejdą partnerzy,

w rozumieniu artykułu szóstego rozporządzenia ogólnego. A gdzie rozporządzenie delegowane komisji w sprawie europejskiej zasady partnerstwa? Mam wątpliwość, czy ta europejska zasada partnerstwa będzie szanowana, skoro chociażby piszecie państwo, że zaangażowaliście partnerów społeczno-gospodarczych na stronie osiemdziesiątej pierwszej i wśród nich wymieniacie po przecinku organizacje pozarządowe. To już jest dla mnie sygnał, że do jednego worka wrzucamy partnerów, gdzie ta nomenklatura, ale też sposób funkcjonowania tych podmiotów jest rozbieżny, jest inny. Bardzo prosiłabym, żeby państwo na to zwrócili uwagę, bo to później przekłada się na wszystkie zapisy. Jeśli państwo zapomniacie o społeczeństwie obywatelskim, to nie ma możliwości, że to społeczeństwo obywatelskie z tej cyfryzacji, z tych możliwości skorzysta, bo na etapie ustalania kryteriów przez komitet monitorujący będzie bariera. Bo nie ma tam organizacji pozarządowych, nie ma społeczeństwa obywatelskiego, czyli priorytetem będą przedsiębiorstwa, właśnie będą samorządy. Ale jak państwo też w innym miejscu zapisujecie z kolei, ta branża, zwłaszcza branża kreatywna, radzi sobie jako jedna z lepiej, nie tylko w Europie, prawda? Są znane na całym świecie, w związku z tym bardziej bym podkreślała dostęp do e-usług w kontekście potrzeb społeczeństwa obywatelskiego i grup defaworyzowanych. Też na jednej ze stron, już w tej chwili nie przytoczę, wskazujecie państwo, jak ważny jest dostęp do e-usług, podkreślacie państwo, jak ważne jest włączenie społeczne, ale nawet zdania nie ma o tym, kto będzie się tym zajmował, poza samorządami i przedsiębiorstwami. Wydaje mi się, że tutaj nad tym musielibyśmy popracować. Liczę na to, że jeszcze szereg uwag, który będzie w tym wysłuchaniu, będziemy mogli zebrać i też złożyć w trybie konsultacji. Bardzo dziękuję.

Aleksandra Wąsik: Dziękuję bardzo za ten ważny głos. I wracamy do pana Jerzego Wysokińskiego, który reprezentuje Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych. Oddaję panu głos.

Jerzy Wysokiński: Dzień dobry, państwu. Proszę o potwierdzenie, czy jest wszystko bez problemów technicznych.

ON: Tak, wszystko, bardzo dobrze pana słycać.

Jerzy Wysokiński, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

Dziękuję bardzo. Pani Aleksandro, dziękuję za przedstawienie. Rzeczywiście reprezentuję Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych. Jesteśmy organizacją, która aktywnie włącza się w ocenę różnego rodzaju programów funkcjonujących w Polsce, które mają się przyczynić do rozwoju naszego kraju i

również, jeżeli chodzi o Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, chcemy się odnieść do przedstawionych przez Rząd założeń tego programu. Pan minister przedstawił – i pan dyrektor również – powiązania tego programu z wcześniej funkcjonującymi programami związanymi z transformacją cyfrową oraz z szeroko przygotowywanym Krajowym Planem Odbudowy i tą częścią Krajowego Planu Odbudowy, która odnosi się do transformacji cyfrowej. Naszym zdaniem bardzo duża jest rola teraz instytucji państwowych, żeby koordynacja tych różnych programów była przeprowadzona na jak najwyższym poziomie, ponieważ skala środków, które będą wykorzystywane w tych wielu programach i płaszczyzny, na których te programy będą się zajął, może stworzyć wiele problemów nie tylko dla realizatorów tych programów, ale również dla nadzorujących to instytucji rządowych. Chciałbym się odnieść do pewnych problemów, które mogą spotkać nas, jako społeczeństwo, w trakcie wdrażania tych programów. Jest to problem między innymi wykluczenia takiej części społeczeństwa, która nie będzie miała dostępu lub będzie miała dostęp o bardzo niskiej jakości do usług telekomunikacyjnych. Chodzi nie tylko o obywateli, ale również o takie instytucje, jak drobni przedsiębiorcy lub urzędy w małych miastach, miasteczkach administracji samorządowej. Proszę zwrócić uwagę, że część tych instytucji i podmiotów może nie posiadać środków finansowych na przeobrażenia, jeżeli chodzi o część sprzętową, technologiczną oraz o część aplikacyjną, żeby tę transformację wewnątrz swoich podmiotów przeprowadzić. Takie rozwiązania wprowadzone mogą spowodować, że będą potrzebne podwójne procedury, dwie ścieżki jakby do realizacji wielu procesów, ponieważ będą wymagane również takie procesy czy procedury w wersji analogowej. Przede wszystkim naszym zdaniem jak najszybsze muszą być podejmowane działania przez Rząd, żeby zlikwidować bariery regulacyjno-prawne, żeby można było przyspieszyć realizację inwestycji zapewniających dostęp do Internetu, tego szerokopasmowego i tego mobilnego. I musi to się łączyć z uproszczeniem procedur, z przyspieszeniem realizacji projektów. Po prostu, żeby projekty, ich przygotowania i realizacja, nie były to okresy trzy-, czteroletnie, ale zamykały się w przeciągu przykładowo dwunastu miesięcy. Bez takich zmian całe programy rozwoju cyfrowego i transformacji cyfrowej spotkają się z dużymi barierami. Dziękuję bardzo za możliwość wystąpienia, przedstawienia naszych uwag. Jesteśmy zainteresowani braniem udziału w Komitecie Monitorującym w tym programie, żeby takie uwagi też przedstawiać na bieżąco, w trakcie realizacji programu. Dziękuję bardzo za wysłuchanie.

Aleksandra Wąsik: Dziękujemy bardzo. I to był ostatni głos podczas tej części. Ja bardzo dziękuję wszystkim, którzy znaleźli dzisiaj czas, żeby wypowiedzieć się podczas dzisiejszego wysłuchania. Bardzo dziękuję tłumaczom, dzięki którym ta część była dostępna. Przypominam, że wszystkie prezentacje,

nagranie i transkrypcja będą udostępniane na stronie poświęconej wysłuchaniom publicznym. I cóż, zapraszam państwa na przerwę. Po przerwie kolejną część poprowadzi pan Zygmunt Mierzejewski, który reprezentuje Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, ale też Podkomitet do spraw Rozwoju Partnerstwa. Przerwa potrwa do godziny jedenastej czterdzieści pięć. Także ja zapraszam o powrót za piętnaście minut, wszystkim którzy są z nami na Zoomie, na Facebooku i na YouTube. Także żegnam się z państwem, bardzo dziękuję i do zobaczenia.

[01:31:12] przerwa [01:48:50]

Zygmunt Mierzejewski, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Podkomitet ds. Rozwoju Partnerstwa

Dziękuję. Serdecznie witam wszystkich po przerwie. Przypomnę, że dzisiaj trwa wysłuchanie publiczne na temat Funduszy Europejskich dla Polski Cyfrowej. I dziękuję serdecznie za możliwość zorganizowania i uczestnictwa mojej skromnej osoby w tym wydarzeniu. Przypomnę tylko, że pani Karolina powiedziała wszystkie elementy i powiedziała jak trwają przesłuchania. Przypomnę, że będę udzielał głosu, że każda osoba, której udzielę głosu ma cztery minuty na przedstawienie swoich uwag i swoich wniosków. Jeszcze dla informacji przypomnę, że uczestniczę ja z kolei we wszystkich formach działalności w funduszach europejskich, począwszy od EQUAL-u, kiedy organizowaliśmy pierwsze komitety monitorujące do chwili obecnej. Byłem również przedstawicielem wszystkich partnerów spoza administracji, podczas prac Prezydium Komitetu Umowy Partnerstwa, który (niestety) został później zlikwidowany. Proszę bardzo, przechodzimy w takim razie do przedstawicieli poszczególnych instytucji. Jako pierwszy głos zabierze pan Piotr Nowacki z Fundacji ADRA Polska. Cztery minuty.

Piotr Nowacki, Fundacja ADRA Polska (prezentacja >>)

Dzień dobry, państwu i dziękuję za możliwość wypowiedzi. Proszę o przedstawienie mojego slajdu prezentacji. Przechodząc do konkretów, postulujemy o dodanie organizacji pozarządowych w punkcie 1.1 pierwszego priorytetu, z jednoczesnym dodaniem ich do wskaźników produktu. Postulujemy również o dodanie organizacji pozarządowych do współpracy międzysektorowej w punkcie 2.4 drugiego priorytetu. Będąc naukowcem, w uzasadnieniu pragnę wyjaśnić, że jesteśmy od wielu lat w kryzysie ekonomicznym, który tuszujemy długiem i drukowaniem pieniędzy. Pandemia przyspieszyła proces zadłużenia całego

świata, przybliżając nas coraz szybciej do kryzysu wszech czasów. Rynki kapitałowe napędzane poprzez drukowanie pieniądza stają się coraz bardziej niebezpieczne. Nagły odpływ pieniędzy z nich w konsumpcję, grozi gigantyczną hiperinflacją. Banki centralne w takiej sytuacji będą bezradne, bo podniesienie stóp procentowych do walki z nią doprowadzi do masowych bankructw z racji panującego wszechobecnie ogromnego zadłużenia. Masowe bankructwa to utrata milionów miejsc pracy wszędzie, co przełoży się na ogromne niepokoje społeczne, które mogą zdemolować to, co jeszcze pozostało. Biorąc pod uwagę widmo czekającego nas kryzysu wszech czasów, szczególnie należy zwrócić uwagę na organizacje pozarządowe. To one są miejscami, gdzie bezinteresowna służba dla społeczeństwa jest naczelną wartością. To właśnie organizacje pozarządowe promują w społeczeństwie ideę troski o siebie nawzajem. Dlatego szczególnie należy uwzględnić wsparcie organizacji pozarządowych w sieciowaniu społeczeństwa wokół idei służby, abyśmy byli jako społeczeństwo gotowi na kryzys, kiedy [on] przyjdzie. Społeczeństwo zjednoczone, dla którego naczelną wartością jest wzajemna pomoc i dbanie o najślabszych, to klucz do przetrwania każdego kryzysu i – w konsekwencji – do przetrwania naszej cywilizacji. Dlatego uważamy, że organizacje pozarządowe powinny być traktowane priorytetowo w dostępie do Internetu szerokopasmowego. Jak również, należy uwzględnić je we współpracy międzysektorowej, z racji dużego poziomu innowacyjności, cechującego właśnie ten sektor. Dobrym przykładem innowacji z sektora pozarządowego jest na przykład platforma wsparcia online w problemie dla każdego, GrupaWsparcia.pl. Dlatego należy pamiętać, że transformacja gospodarcza to nie tylko przedsiębiorstwa, ale również organizacje pozarządowe. Dziękuję za uwagę.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo serdecznie. Zmieścił się pan aż nadto w czasie. Teraz głos zabierze pani Morgan Janowicz z Green REV Institute.

Morgan Janowicz, Green REV Institute

W imieniu Green REV Institute, jako osoba odpowiedzialna za networking, sieciowanie i łączenie, zastanawiam się dlaczego dokumenty strategiczne, determinujące rozwój na kolejną dekadę są opracowywane fragmentarycznie. Oczywiście, rozwój cyfrowy będzie współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, ale minęło siedemnaście lat od pierwszego Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i wiemy, że musimy łączyć kropki. Programy i strategie muszą być opracowywane z należytą starannością i oceną ryzyka. I nie wspominam tu nawet o przewidywaniach czarnych łabędzi, ale o porządną, rzetelną analizę ryzyka. Chcę odnieść się do kwestii, które nie są

poruszane w strategii odnoszącej się do rozwoju cyfrowego cyfryzacji Polski. Oczywiście zoom cities spełniają i spełniały w trakcie pandemii COVID-19 ogromnie ważną rolę. Dostęp do infrastruktury oznacza dzisiaj dostęp do informacji, wiedzy, często kompetencji, ale musimy przeanalizować też i mocno przeciwdziałać ryzykom, które niesie cyfryzacja. W swoim wystąpieniu odniosę się tylko do jednego aspektu, który dotyka połowy społeczeństwa w szczególny sposób, cyberprzemocy wobec kobiet. Cyberprzemoc wobec kobiet, niezależnie jak bardzo bagatelizujemy ten problem i pomijamy w projektowaniu polityk publicznych, wyróżnia się specyficznymi cechami. Wulgarnie komentarze, wyzwiska, groźby, wpisują się już w codzienność kobiet w sieci. Wszystkim państwu polecam dwa raporty pokazujące skalę zjawiska i jego konsekwencje, cyberprzemoc wobec kobiet, raport Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz bardzo kompaktowy raport Okrągłego Stołu, organizowanego przez posłankę do Parlamentu Europejskiego, doktor Sylwię Spurek. Badania pokazują, że w porównaniu do mężczyzn, kobiety w sieci atakowane są dużo częściej. Między 2000 a 2013 rokiem, były one ofiarami aż w siedemdziesięciu procentach nękania, udokumentowanych przez amerykańską organizację *Working to Halt Online Abuse*. Najważniejsze wnioski z obu opracowań, które powinny znaleźć swoje miejsce w dokumencie dotyczącym rozwoju cyfrowego Polski, to po pierwsze: kluczowa rola pośredników, czyli administratorów i podmiotów zarządzających w kształtowaniu kultury wypowiedzi i narracji na różnych portalach internetowych; po drugie: działania edukacyjne i podnoszące świadomość dla funkcjonariuszy i funkcjonariuszek policji, i dla samej społeczności internetowej, czyli nas wszystkich. I po trzecie: działania legislacyjne na poziomie krajowym i unijnym, dostosowanie prawodawstwa do sytuacji, kiedy nasze życie w trakcie pandemii, ale także właśnie dzięki infrastrukturze, będzie coraz bardziej wirtualne. Internet w Polsce ma dzisiaj trzydzieści lat, te lata powinny stanowić bazę do nauki, bazę do wyciągania wniosków i bazę do projektowania wirtualnej rzeczywistości tak, aby była bezpieczna, komfortowa i służyła wszystkim. Konieczność dalszego rozwoju cyfryzacji jest zrozumiała, ale podobnie jak w przypadku każdej innej infrastruktury, jeżeli decydenci, decydentki będą ograniczać się jedynie do kwestii inwestycji w infrastrukturę, a nie w ustawodawstwo oraz edukację, to problemy społeczne będą się nasilały. Nie możemy zapominać, że Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego jest narzędziem polityki spójności, która ma wzmacniać rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Od strony rządowej oczekujemy kompleksowych, wielowymiarowych rozwiązań, a nie powrotu do pierwszych programów operacyjnych. Dziękuję bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo za wypowiedź. Teraz głos zabierze pan Piotr Mieczkowski z Fundacji Digital Polska.

Piotr Mieczkowski, Fundacja DigitalPoland

Dzień dobry, bardzo dziękuję za możliwość wypowiedzi. Najpierw może taka uwaga ogólna, że według mnie, no, KPO i wiele projektów było w ogóle konsultowanych, ten akurat projekt był bodajże w grudniu 2020 roku, więc tutaj chwała za to. Natomiast mi się wydaje, że jak słuchając innych, problem polega na tym, że nie było nam pokazane, nie było nam dane zobaczyć szerszej wizji tej całej cyfryzacji. Wiele osób zadaje sobie pytanie, gdzie są kompetencje na przykład, znaczy wydatki czy fundusze na kompetencje cyfrowe dla przedsiębiorstw. A one są na przykład w FENG-u, czy na przykład w EFS Plus, czy właśnie w KPO, w innych miejscach. Więc do dzisiaj, tak naprawdę, nie widziałem ani jednego dokumentu, który kompleksowo przedstawiałby podejście do zagadnienia cyfryzacji szeroko rozumianej, co bardzo utrudnia nam rozmowę, co widać dokładnie po naszych wystąpieniach. Przechodząc do meritum, do uwag. W zakresie infrastruktury, to środki FENG powinny trafiać na modernizację obecnej infrastruktury w mojej ocenie. Chociażby na sieci VDSL czy HFC, czyli sieci kablowych czy również sieci miedzianych, dlatego że dzisiejsze sieci, nawet jeśli będą pozwalały nam dostarczać Internet do stu megabitów, to już na przykład do dwustu, trzystu, czterystu nie będą mogły. W związku z tym powinny być te środki również przeznaczone na modernizację sieci do sieci gigabitowych w znacznym tego słowa znaczeniu. Jeśli chodzi o zakres wsparcia, to wspominał o tym prezes Andrzej Dulka i tu się z nim zgadzam, powinny być również finansowane koszty budowy przyłączy czy ukryte koszty utrzymania sieci w jakimś może okresie rozruchowym, dlatego że jest to element, który wstrzymuje dofinansowanie czy realizację sieci światłowodowych w niektórych miejscach. Kolejną rzeczą jest sieć 5G, ona się pojawia w KPO, tutaj jej nie ma – uważam, że to błąd. Sieci stacji bazowych, stacji bazowych sieci komórkowej jest znacznie mniej niż sto tysięcy w kraju i myślę, że pewnie tylko część potrzebuje sieci światłowodowych, bo już dzisiaj jest ona podpięta do takiej sieci. W związku z tym uważam, że środki FENG z tego funduszu powinny być również przeznaczone na przyłącza światłowodowe do stacji bazowych. Uważam to za błąd, że tego dzisiaj nie ma. Nie było nigdy neutralności technologicznej, dlatego że zapisy sformułowane przez UKE na etapie wykonawczym wykluczały tak naprawdę sieci komórkowe z zastosowania tych środków. Myślę, że sieci 5G jak najbardziej powinny być naprawdę włączone. W zakresie usług nie przedstawiono nam AIP, czyli Architektury Informacyjnej Państwa. W związku z tym nie wiemy tak naprawdę, jakie będą projekty interwencji. A w mojej ocenie brakuje tak naprawdę PIUiD-a, czyli Platformy Integracji Usług i Danych. Projektu, który został skasowany, a był jeszcze realizowany i planowany przez poprzednią minister, panią Annę Streżyńską, który jest w mojej ocenie kluczowy, na tym powstała między innymi Estonia. W zakresie otwierania danych myślę, że mamy pewne pomylenie pojęć. Padły takie dzisiaj słowa jak sztuczna

inteligencja. Otóż z otwierania danych nie będzie żadnej sztucznej inteligencji, żadnych programów, bo sztuczna inteligencja potrzebuje, szanowni państwo, dane anotowane, czyli opisane. Czyli nie można dać zdjęcia raka, tylko to zdjęcie raka musi być poprawnie opisane przez lekarza, wtedy algorytm zrozumie, że widzi raka i nauczy się go rozpoznawać. W związku z tym brakuje mi tutaj pieniędzy na anotowane dane czy na anotację danych, czyli opisywanie danych. Udostępnienie danych – jak najbardziej, ale powinniśmy zapytać o jakość. Tutaj należy pogratulować administracji za podnoszenie poziomu otwierania danych, ale w jakości wypadamy dosyć słabo. Ostatnia rzecz to kompetencje. W mojej ocenie pieniądze są przepalane od lat na tego typu programy, nic one nie dają, Rząd nie osiąga żadnej skali. Mamy szereg różnych platform w administracji, nie ma żadnych synergii, mówię tu o Nawojce, PFR, OSE ITSzkoła, PARP. Każdy buduje swoją platformę, żadna nie jest promowana. Nie ma certyfikacji DIGCOMP dla urzędników, nie ma współpracy, nie widzę współpracy z dostawcami szkoleń. W związku z tym kompetencje cyfrowe powinny być całkowicie zmienione. Dziękuję pięknie za uwagę i za możliwość wypowiedzi.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie. Teraz głos zabierze pan Ireneusz Michał Hyra z Syndykatu Dziennikarzy Polskich.

Ireneusz Michał Hyra: Dzień dobry. Słuchać mnie?

Zygmunt Mierzejewski: Tak.

Ireneusz Michał Hyra, Syndykat Dziennikarzy Polskich

O, dziękuję bardzo. Ja chciałem się po pierwsze przedstawić. Niejako, że jestem z prezydium zarządu Syndykatu Dziennikarzy Polskich. Jesteśmy związkiem zawodowym, skupiamy ponad sześć tysięcy członków, współpracujemy ze wszystkimi organizacjami dziennikarskimi w Polsce. A co do programu dotyczącego Polski cyfrowej czy nowego programu dotyczącego ucyfrowienia, to zauważyliśmy, przestudiowaliśmy te wszystkie dokumenty, które były dostępne. I stwierdzamy, że oprócz tego, że rzeczywiście brakuje aspektów cyberbezpieczeństwa, o których mówiła pani Janicka w swoim wystąpieniu, jak również brakuje właśnie elementów cyberbezpieczeństwa dla seniorów. My, jako syndykat dziennikarzy, dbamy o edukację młodzieży oraz seniorów i tych elementów właśnie brakuje w tym programie, który został przedstawiony do konsultacji. Ponadto prowadzimy również szkolenia dla aktywnych dziennikarzy i tutaj też chcielibyśmy, jakby to powiedzieć, pozbawić ich wykluczenia

cyfrowego, które niestety jest na porządku dziennym. Bo starsi dziennikarze, którzy pracują w redakcjach, niestety, nie mają możliwości, jakby to powiedzieć, szkoleń i tak dalej. Więc syndykat robi to w zasadzie za redakcje, które nie prowadzą szkoleń dla swoich pracowników. I ostatnia rzecz, którą chciałbym tutaj wspomnieć, to jest rozwój mediów cyfrowych, o których nikt w zasadzie nie wspomniał. Przecież media, dziennikarze, czyli wszystkie media, gazety, telewizje, radio oraz Internet rozwijają się w sposób dynamiczny. I tutaj nie ma położonego żadnego nacisku na to, że media też potrafią się rozwijać oraz nie ma żadnego wsparcia dla tego typu organizacji. No i oczywiście my, jako syndykat dziennikarzy, również deklarujemy chęć uczestnictwa w Komitecie Monitorującym i służymy pomocą, tak jak do tej pory służyliśmy pomocą jako eksperci dla ministerstw, premiera i innych organizacji rządowych i pozarządowych, w zakresie mediów i nie tylko. I to wszystko, dziękuję bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo za wystąpienie. Teraz głos zabierze pani Małgorzata Andruszkiewicz, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny.

Małgorzata Andruszkiewicz, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny

Dzień dobry. Szanowni państwo. Ten, ale przede wszystkim poprzedni rok pokazał, jak wielkie znaczenie ma cyfryzacja, możliwość korzystania z jej właściwości czy usługi cyfrowe. Pandemia zmusiła nas wszystkich do funkcjonowania w nowych, oszczędnych w możliwości przemieszczania się i kontaktu z innymi osobami warunkach. Wszyscy przez ponad rok kryzysu doświadczaliśmy, jak wiele rozwiązań problemów, które w tym czasie pojawiły się, dostarczały nam właśnie narzędzia cyfrowe. Nie tylko pozwoliły zaadaptować się do nowych warunków, przetrwać w niecodziennej sytuacji, ale również dla dużej części z nas wytworzyły unikalne możliwości uczenia się, pracy na odległość, współpracowania z osobami z dalekich miejsc, bez konieczności przemieszczania się do nich czy nawet uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych, politycznych czy naukowych, na przysłowiowym drugim końcu świata. Wszystko to otwiera nowe, wielkie możliwości dla radykalnego ograniczenia potrzeb transportowych. A przypomnijmy, że transport jest wśród sektorów, z których pochodzą największe emisje gazów cieplarnianych. Zapewnienie jak największej ilości osób dostępu do narzędzi cyfrowych oraz tworzenie jak największej liczby okazji do ograniczenia przemieszczania się, dzięki cyfryzacji między innymi usług publicznych, może i powinno posłużyć się celom dążenia do neutralności klimatycznej i ograniczenia emisji. Nie mamy na myśli tutaj rozwiązań nieefektywnych, okrytych złą sławą, ale na przykład umożliwienie zakładania jak największej liczby spraw urzędowych w Internecie, przy jednoczesnym

edukowaniu o takiej możliwości oraz zachęcaniu do korzystania z nich. Oczywiście, samo to działanie nie umożliwi wielkiej redukcji emisji gazów cieplarnianych, ale jest przykładem rozwiązań, które mogłyby znaleźć się w klimatycznej agendzie wspierania rozwoju cyfrowego. Oprócz takich miękkich środków, które mogą przyczynić się do przyspieszenia redukcji emisji gazów cieplarnianych, są również bardziej konkretne działania, których zwyczajnie nie może zabraknąć, jeśli myślimy poważnie o zielonej transformacji. System energetyczny, który będzie w dużym stopniu oparty na odnawialnych źródłach energii oraz efektywności energetycznej, będzie potrzebował ogromnej ilości tych rozwiązań cyfrowych, by zacząć funkcjonować. Do efektywnego sterowania wykorzystywaniem energii ze źródeł odnawialnych potrzebne są takie rozwiązania, jak system Smart Greet, dalej elektryfikacja transportu, systemów ogrzewania czy nawet przemysłu i rolnictwa. Z jednej strony wymaga bardzo zaawansowanych narzędzi cyfrowych, a z drugiej dzięki nim umożliwia wykorzystywanie energii w jeszcze bardziej efektywny sposób, przez co zmniejsza potrzeby jej produkcji i przyspiesza tempo dekarbonizacji gospodarki. Prognozy dotyczące wprowadzenia tych rozwiązań i co za tym idzie, rosnącego zapotrzebowania na nie, jak na razie, są brakującym elementem w dokumencie Programu [Funduszy] Europejskich na Rozwój Cyfrowy. Aby umożliwić dalszy dynamiczny rozwój, między innymi odnawialnych źródeł energii, to będzie musiało się zmienić. Brak odpowiednich rozwiązań może wręcz blokować transformację energetyczną naszego kraju, a im dłużej ona trwa, tym droższy będzie to proces. Dlatego już dzisiaj trzeba wnikliwie planować wydatki z myślą o wyzwaniach, które dopiero nastąpią i o tę wnikliwość w dokumencie Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy dzisiaj postulujemy. Na koniec trzeba oczywiście dodać, że to, co nam się często wypomina, to w końcu racja. I samo korzystanie z narzędzi cyfrowych powoduje olbrzymie zużycie materiałów i energii, a przez to wielkie emisje gazów cieplarnianych i dlatego w tym kontekście nie może zabraknąć mowy o tym, że żadne, nawet najlepsze rozwiązanie służące ochronie klimatu nie przyniosą skutków, jeśli nie zdekarbonizujemy systemu elektroenergetycznego, nie wprowadzimy w życie idei gospodarki obiegu zamkniętego. I również dzisiaj wzywamy do tego, aby ten dokument, ale i inne dokumenty z planami wydatków europejskich środków zawierały adekwatne założenia, a nie na przykład te wzięte z polityki energetycznej Polski do 2040 roku. Dziękuję państwu za uwagę.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie za wystąpienie. Teraz głos zabierze pan Damian Wojciech Dudała, Fundacja Instytut Badań i Rozwoju Lokalnego.

Damian Wojciech Dudała, Fundacja Instytut Badań i Rozwoju Lokalnego

Dzień dobry. Bardzo dziękuję za możliwość udziału w wysłuchaniu publicznym. Szanowni państwo. Reprezentuję Fundację Instytut Badań i Rozwoju Lokalnego. Naszą misją jest dążenie do trwałej poprawy jakości życia społeczności lokalnych, szczególnie z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych. Po analizie przedstawionego projektu, chciałbym zwrócić szczególną uwagę ewidentnego braku tematu technologii obywatelskich. W projekcie niewiele podkreśla się istotę lokalności, a w grupie docelowej, co prawda są wskazane, wskazywani obywatele czy organizacje pozarządowe, jednak w moim odczuciu brakuje idei obywatelskości. Moim zdaniem to właśnie obywatele i trzeci sektor, szczególnie na tym poziomie lokalnym wskazują pilne, zdiagnozowane potrzeby i to właśnie ich rozwiązania nieraz prowadzą do tworzenia różnych technologii obywatelskich. Technologie obywatelskie rozumiane jako społeczne aplikacje, narzędzia wspierające na przykład samorządy w pełnieniu swoich funkcji, ale przede wszystkim rozwiązujące społecznie ważne problemy. To technologie, drodzy państwo, które rozwiązują problemy, między innymi w zakresie infrastruktury transportowej, drogowej, ochrony środowiska, ekologii, odpadów, zieleni czy wielokrotnie podkreślanego już dzisiaj bezpieczeństwa. W ostatnich latach na poziomie administracji centralnej i samorządowej możemy zauważyć nieśmiałe próby tworzenia technologii poprzez organizowanie wydarzeń, na przykład Hackathon dla Miast, który był organizowany przez GovTech Polska i Polski Fundusz Rozwoju, gdzie poszukiwano rozwiązań dla takich problemów, jak bezpieczna segregacja odpadów, lokalny biznes, mobilność czy transformacja energetyczna. Właśnie takich i podobnych działań, ale w procesie wieloletnim i z partnerskim udziałem trzeciego sektora, jest ogromna potrzeba. Jest potrzeba, aby technologie obywatelskie na stałe weszły w kanon konkursów, między innymi dla organizacji pozarządowych na poziomie centralnym i samorządowym. To właśnie technologie obywatelskie, drodzy państwo, dają szansę na realną odpowiedź na społeczne potrzeby, na wsparcie administracji publicznej i tej centralnej rządowej, i tej samorządowej w jej codziennym funkcjonowaniu. Apeluję zatem, drodzy państwo, aby w omawianym projekcie dokumentu uwzględniony został temat technologii obywatelskich, ich obecność w programach rozwojowych, edukacyjnych czy konkursowych. I na zakończenie, szanowni państwo, chciałbym wzmocnić głos moich przedmówców w zakresie dostępności. Nie ulega wątpliwości, że w ostatnich latach poczyniliśmy w tym zakresie ogromne postępy, niemniej jednak jeszcze sporo pracy przed nami i właśnie teraz jest kolejna szansa, aby wykorzystać nowe środki i zrobienie jeszcze większych postępów. Nowe technologie, cyfryzacja bowiem dają ogromne możliwości uczestniczenia osób z niepełnosprawnościami w społeczeństwie i szeroko

rozumianej polityce publicznej, także przy wykorzystaniu technologii obywatelskich. Bardzo państwu dziękuję za uwagę.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękujemy serdecznie za wystąpienie. Teraz głos zabierze pan Tomasz Muras, Fundacja Elektryczna Owca.

Tomasz Muras, Fundacja Elektryczna Owca

Dzień dobry. Ja bardzo krótko. Skupię się tylko na jednym z aspektów projektów – takim, w wyniku których będzie stworzone oprogramowanie, na jego licencji. A wszystkim nam zależy, aby rezultaty projektów były wysokiej jakości, żeby były bezpieczne, przejrzyste, dostępne i jak najbardziej użyteczne dla szerokiego grona odbiorców, również, a nawet zwłaszcza, po zakończeniu takiego projektu. Dlatego sugerujemy, aby jednym z wymagań dotyczących edytowanych projektów było publiczne udostępnienie całości kodu źródłowego stworzonych aplikacji na jednej z ogólnodostępnych, otwartych licencji. Do tego powinna być dołączona dokumentacja oraz, jeżeli projekt tego wymaga, zestaw narzędzi, które pozwolą jakimkolwiek innym osobom na zbudowanie kompletnego systemu. Tak samo, oprócz kodu źródłowego, wszystkie dodatkowe media lub jakiegokolwiek inne pliki powinny być udostępniane na otwartej licencji, na przykład Creative Commons oraz zawierać pliki źródłowe, które pozwolą zbudować te pliki medialne docelowe. Równocześnie sugerujemy, aby preferować i promować użycie otwartych standardów ogólnie, dzięki temu rezultaty będą mogły być ponownie użyte, modyfikowane lub na przykład niezależnie weryfikowane pod, na przykład, względem cyberbezpieczeństwa. Dziękuję bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo serdecznie za wystąpienie. Teraz głos zabierze pani Alina Kozińska-Bałdyga, Związek Dziewcząt i Kobiet Chrześcijańskich Polska YWCA.

Alina Kozińska-Bałdyga, Związek Dziewcząt i Kobiet Chrześcijańskich Polska YWCA

YWCA, tak. Dzień dobry, państwu. Dziś jestem przedstawicielką polskiej YWCA. YWCA jest członkiem Federacji Inicjatyw Oświatowych, wcześniej zabierał głos prezes Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Dokudów, jako przedstawiciel Federacji Inicjatyw Oświatowych, także dzisiaj ja występuję jako przedstawicielka YWCA. Dlaczego? Bo chciałam państwu pokazać jaki my, organizacje pozarządowe, mamy niesamowity potencjał. Polska cyfrowa, naszym zdaniem, powinna być bez granic. Właściwie cały świat jest w zasięgu

naszych działań właśnie dzięki cyfryzacji. Możemy znacznie lepiej się kontaktować dzięki temu, że mamy takie bardzo proste narzędzie jak e-mail, strony internetowe i inne komunikatory. Czy wiecie państwo, że w maleńkiej miejscowości Walla Walla w stanie Waszyngton mieszka Anne-Marie [Zell Schwerin], która jest dyrektorem finansowym lokalnej, amerykańskiej YWCA. A jej dziadek przyjechał do Stanów Zjednoczonych przed drugą wojną światową albo przed pierwszą, nie wiem, może przed pierwszą z maleńkiej miejscowości w okolicach Broku. I takich osób, które mają polskie korzenie w całym świecie mamy bardzo dużo. Mamy również migrantów czy uchodźców politycznych, którzy z Polski wyjeżdżali i w czasie wojny, i później w okresie powojennym, i w czasie stanu wojennego. Także Polacy są wszędzie i teraz narzędzia informatyczne pomogą nam się lepiej zorganizować, żeby polska myśl techniczna wymieniała się doświadczeniami i żebyśmy, no, stanowili prawdziwą potęgę intelektualną. To jest nasz, Federacji Inicjatyw Oświatowych, kierunek, marzenie. Polskie mózgi, które inspirują cały świat. Bardzo bym chciała, żeby tak się stało. Natomiast chciałabym jeszcze powiedzieć o takich konkretnych działaniach, my zawsze uważamy, że jeżeli coś chcielibyśmy zmienić, to my sami musimy się zorganizować. My, w organizacjach pozarządowych. Słuchałam dzisiaj bardzo wielu państwa wystąpień, tak wspianych, tak inspirujących, że już myślałam, jak wykorzystać tutaj narzędzia informatyczne, żeby z tych wypowiedzi wybrać to, co, no, dla mojej organizacji byłoby pożyteczne. I myślę, że jeszcze nie raz przestucham i poszukam tych z państwa, którzy mówili o różnych dla nas ważnych sprawach. Choćby pan z Fundacji ADRA, no, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, to już jesteśmy w roboczym kontakcie. W każdym razie, myślę że my od dołu teraz, w naszych organizacjach, musimy się organizować, żeby po prostu pomóc Rządowi, pomóc tym wszystkim, którzy będą odpowiedzialni za wydanie tych ogromnych pieniędzy, żeby te pieniądze były dobrze wydane, żeby żadne euro, żadna złotówka się nie zmarnowała. Organizujemy się. Mamy na to, no, coraz, mamy jeszcze trochę czasu, tak optymistycznie mówiąc. W każdym razie my, Federacja Inicjatyw Oświatowych, uruchomiliśmy już współpracę samorządowo-pozarządowo-biznesową w temacie: planowanie przestrzenne. I ten temat to jest to, czym będziemy chcieli z państwem się dzielić już niedługo i niedługo mam nadzieję, że na platformie WMS, czyli Stowarzyszenia NOT będziemy mogli zaprosić nawet tysiąc osób na ogólną debatę na temat wyzwań związanych z planowaniem przestrzennym. Dziękuję bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo serdecznie za wystąpienie. Teraz głos zabierze pani Małgorzata Snarska-Nieznańska, Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych.

Małgorzata Snarska-Nieznańska, Fundacja Forum Inicjatyw Społecznych

Szanowni państwo, dzień dobry. Dziękuję serdecznie za możliwość udziału w konsultacjach i wysłuchaniu. Ja reprezentuję Fundację Forum Inicjatyw Społecznych, która jest autorem programu Code For Green i między innymi wdrażaliśmy też w ostatniej, obecnej właściwie perspektywie projekty z Programu PO PC – mamy więc też praktyczne doświadczenia z tegoż projektu. Na wstępie chciałabym poprzeć moich poprzedników i tutaj ich wymienię po to, żeby się nie powtarzać, jeśli chodzi o elementy, na które zwróciliśmy wspólnie wszyscy uwagę, czyli OFE, DigitalPoland, zwłaszcza w zakresie komplementarności, Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, Fundacja Instytut Badań i Rozwoju Lokalnego, w zakresie zwłaszcza technologii obywatelskiej. I też postulujemy o dodanie organizacji pozarządowych w punkcie 1.1 oraz 2.4. Proszę państwa, obecny FERC projektowany nie zawiera w sobie edukacji, to jest diametralna zmiana w stosunku do PO PC. Edukacja została tutaj zupełnie pominięta, pojawia się w trzech miejscach. W dwóch w zakresie promocji, w jednym miejscu w zakresie uświadamiania znaczenia bezpieczeństwa, na przykład poprzez uczenie krytyczne czy podejście do informacji, tutaj się wymienia fake news czy podnoszenie świadomości na temat zagrożeń. Pytanie, do kogo jest ta edukacja i ma być ta edukacja skierowana. I chciałabym zwrócić uwagę na to, że w takim wymiarze, tam właściwie nie wolno już sprowadzać cyfryzacji do zapewnienia określonej infrastruktury, bo to jest coś, co robimy od piętnastu lat, a właściwie dłużej, czyli od pierwszych programów. Ktoś już wcześniej wspomniał o tym, że wracamy z koncepcją do pierwszego programu, pierwszych programów cyfryzacyjnych, no, a pandemia wyraźnie nam pokazała, że nie chodzi tylko o dostęp do infrastruktury, ale też o kompetencje. I te kompetencje widać bardzo wyraźnie zwłaszcza w sektorze edukacji szkolnej, czyli ja bym nawet się pokusiła o rozpoczęcie od przedszkoli, ale też między innymi przede wszystkim szkoły podstawowe i szkoły średnie. Pan minister Żalek wskazuje, że chcemy budować społeczeństwo gigabajtowe w Polsce, rozwijać PO PC i wkroczyć w rewolucję sztucznej inteligencji. Pan dyrektor Sukiennik wskazuje, że takie rzeczy będą finansowane z EFS-u i bardziej z polityk społecznych. Natomiast wskazujemy my na to, że EFRR jest właśnie w ramach europejskiej polityki spójności i ma za zadanie również wspieranie tych właśnie kompetencji. A ja zwracam uwagę na to, że kompetencje rodzą się przede wszystkim, innowacje przede wszystkim rodzą się na styku, tak, różnych inicjatyw. Więc my nie możemy doprowadzić do tego, że będziemy dzielili różne programy i będziemy tylko tą edukację realizowali w ramach EFS-u czy Funduszu Europejskiego dla Rozwoju Społecznego, przyszłego funduszu, tak. Druga sprawa jest taka, że bardzo ważne są technologie, które idą w parze w tej chwili z ochroną środowiska tak naprawdę. I to jest nasz też główny postulat. Dlatego, że przyszłość to jest kwestia cyfryzacji i kwestia środowiska. To są główne

dominanty, które będą wpływały też na rynek pracy. Jeżeli my mówimy o Europejskim Zielonym Ładzie i mówimy o tym, że będziemy musieli kontrybuować do realizacji Europejskiego Zielonego Ładu i chcemy obniżyć emisję do 2030 roku między innymi, ale nie chodzi tylko oczywiście o klimat. To proszę też pamiętać o tym, że to będą na rynku pracy wtedy ludzie, którzy będą w wieku około trzydziestu lat, czyli obecna młodzież, tak. Chcemy stawiać na start-upy, jeżeli chcemy stawiać na start-upy i chcemy stawiać na innowacje, no, to musimy ich już edukować nie na poziomie szkół wyższych, tylko szkoły średniej. Czyli rozwiązania, powinny się znaleźć przynajmniej środki na pilotażowe projekty na edukację innowacyjną, która będzie łączyła technologię z ochroną środowiska i nie tylko. Musi być wskazana komplementarność z innymi programami i muszą się przenikać te programy. Zwracam też uwagę na końcu na to, że powinny być zaadresowane kwestie dotyczące uzależnień technologicznych, to nam też pokazuje pandemia. Tutaj nie ma na ten temat mowy, jest natomiast mowa o kwestiach zdrowotnych.

Zygmunt Mierzejewski: Prosimy kończyć.

Małgorzata Snarska-Nieznańska: Dziękuję państwu bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie. Teraz głos zabierze pan Bartłomiej Gębarowski, B-Consulting Bartłomiej Gębarowski.

Bartłomiej Gębarowski, B-Consulting Bartłomiej Gębarowski

Dzień dobry, państwu, witam serdecznie. Bartłomiej Gębarowski, reprezentuję firmę B-Consulting z Rzeszowa i nowo utworzoną Fundację Spraw Europejskich. Chcielibyśmy powiedzieć o kilku istotnych kwestiach związanych z tym nowym programem operacyjnym. Ja spróbuję wyłączyć, niestety, kamerę z uwagi na to, że chyba nie najlepiej jest mnie słyszeć. Pierwsza kwestia, to kwestia drugiego priorytetu w zakresie zaawansowanych usług cyfrowych. Chciałbym zwrócić uwagę na kilka kwestii, takich dosyć podstawowych dla wdrożenia programu. Mianowicie, prosty schemat autoryzacji, prosty schemat podpisywania dokumentów przez obywateli. A także kwestia darmowych czy bardzo niskopłatnych mechanizmów obsługi płatności w e-usługach. To są takie kwestie, które wydawałyby się że są na końcówce danego procesu, ale są niezwykle istotne, aby można było ten schemat e-usług w skuteczny sposób uruchamiać i wdrażać. Sprawa druga, w obszarze samorządu terytorialnego, istotną rolę będą odgrywały już wdrożone e-usługi. Warto, aby w programie operacyjnym to, co już jest zrobione, mogło być kontynuowane. Aby mogło być dobrze kontynuowane, istotnym wydaje się takie zorganizowanie

schematów wdrażania e-usług, aby dostarczone w samorządach oprogramowanie mogło być powszechnie dostępne. Chodzi mi o skuteczne wymuszanie na dostawcach interfejsów integracyjnych, skuteczne wymuszanie rozwiązań integracyjnych typu szyna danych tak, aby rynek w zakresie programów dziedzinowych i e-usług z tym powiązanych nie był dominowany tylko przez kilka podmiotów. Jeżeli chodzi o przestrzeń zdrowia, istotną rolę odgrywać powinny także rozwój, powinien odgrywać także rozwój różnego rodzaju narzędzi w zakresie e-diagnostyki, diagnostyki w obszarze chociażby kardiologii czy chociażby urologii. Ta przestrzeń, oprócz li tylko samych schematów dotyczących Internetowego Konta Pacjenta, [jest] niezwykle istotna. No i wreszcie kwestia tego powszechnego dostępu do Internetu, czyli tego co mamy tym programem operacyjnym wreszcie w skuteczny sposób nadgonić. Istotne jest, aby ta przestrzeń była tak w programie operacyjnym przygotowana, ułożona, aby stała się dla wszystkich gmin, które z tym dostępem do Internetu się borykają, taką realną szansą na to, aby on był faktycznie dostępny, darmowy. Aby stał się tym realnym narzędziem do uczenia cyfrowego. Wracam jeszcze na koniec, ponieważ zostało mi trzydzieści sekund, do kwestii usług. Z punktu widzenia państwa, jeszcze raz powtórzę, istotna jest dostępność e-usługi dla obywatela, czyli skuteczny sposób weryfikacji, autoryzacji. Może być on oparty o e-PUAP albo o inne rozwiązania, ale powszechnie dostępny i powszechnie dostępny system płatności tak, aby usługi na piątym poziomie zaawansowania mogły być skutecznie realizowane. Bardzo dziękuję za wysłuchanie. Kłaniam się nisko.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo. Teraz głos zabierze pan Rafał Kloc, Wirtualne Powiaty 3 spółka z o.o. Czy pan Rafał jest obecny? Ponieważ nie mamy kontaktu, to następnym mówcą będzie pan Paweł Ziobro, ZP Team. Proszę bardzo.

Paweł Ziobro, ZP Team (prezentacja >>)

Dzień dobry, państwu. Proszę o wyświetlenie pierwszego slajdu. Paweł Ziobro, od 2002 roku pracuję w przemyśle. Obecnie, jako właściciel firmy, prowadzę projekty związane z cyfryzacją i optymalizacją procesów produkcyjnych w kraju, jak i dla światowych producentów z branży motoryzacyjnej i lotniczej. To, co chciałbym powiedzieć, proszę o slajd numer dwa – w tego typu projektach, o których rozmawiamy należałoby wziąć pod uwagę, aby wzmocnić udział i pozycję polskich projektów w realizacji projektów właśnie związanych z cyfryzacją. Należałoby wymyślić mechanizm, dzięki któremu zostałyby określone, jaki jest minimalny poziom udziału polskiego know-how w realizacji zadania. Czyli, jeśli ktoś dostaje

projekt, jest zobowiązany przez mechanizm opisany w regulaminach, że ma minimum użyć określoną wartość procentową produktów, które zostały *stricte* wyprodukowane w Polsce. I wiem, że są do tego mechanizmy, czy to w plikach JPK, państwo wiecie kto, co produkuje i tego typu zapisy byłyby bardzo dobre, aby wzmocnić właśnie to i dać większy strumień środków pieniężnych do lokalnych przedsiębiorców. To wtedy mogłoby być rozwojem dla naszych, rodzimych produktów. I chodzi też o to, aby tego typu projekty w wyższym stopniu akceptowały ryzyko podejmowanych przedsięwzięć. Nie zawsze to, co planujemy wychodzi w stu procentach. Ale wiemy, że zdobywamy doświadczenie, wiemy, że w trakcie poszczególnych projektów natrafiamy na nowe pomysły, na nowe produkty. Jeśli funkcjonujemy w przeświadczeniu, iż niepowodzenie naszego projektu będzie oznaczało koniec naszej działalności, jak to często bywa, to jest to wykluczenie z rynku i jest to również blokada rozwoju. Proszę o slajd numer..., kolejny slajd. To, na co należy zwrócić uwagę, o ile dostaniemy pieniądze na cyfryzację i w pewnym sensie wydamy te pieniądze na cyfryzację w zagranicznych firmach, tak jak to ma na chwilę obecną, tak jak to obecnie wygląda. Linie technologiczne, maszyny, urządzenia, które są w większości przypadków instalowane w Polsce, pochodzą spoza naszego kraju. Również z takiej..., z prostej przyczyny, że w naszym kraju dla bardzo zaawansowanych technologii nie ma alternatywy, jak zakup na zewnątrz. Można śmiało powiedzieć, że od 2002 roku, kiedy pracuję w przemyśle, widziałem większość fabryk zarówno motoryzacyjnych, jak i innych, które zajmują się zaawansowanymi technologiami, produkcją komponentów, że te hale produkcyjne są produkowane w dziewięćdziesięciu dziewięciu procentach na technologii pochodzenia zagranicznego. Lokalni przedsiębiorcy naprawdę w niewielkim stopniu uczestniczą w ich instalacji. Udział właśnie tych polskich komponentów i oprogramowania technologii cyfrowych jest na wyjątkowo niskim poziomie. Dlaczego? Bo nie mamy tych właśnie bodźców do rozwoju. Ja wiedząc, że moje produkty będą kupowane przez rynek, mam większą możliwość do prowadzenia swojego rozwoju. Proszę o kolejny slajd. Pieniądz za cyfryzację w cudzysłowie, musi trafić do garaży, w których ktoś próbuje coś zrobić. Instytucje zarządzające projektami muszą wyjść poza utarte kanony, to urzędnicy mają wychodzić do nas. Powinni to oni nam zadawać pytania: „co my możemy dla was zrobić, aby było lepiej”. I w instytucjach zarządzających powinni być ludzie, którzy pochodzą z przedsiębiorstw i którzy powinni recenzować cały czas to, co się dzieje i być ciałem doradczym dla tego typu projektów. Dziękuję bardzo.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie. Teraz głos zabierze pan Damian Hajduk, Grupa Robocza Transport, Grupa Robocza do spraw IoT przy KPRM.

Damian Hajduk, Grupa Robocza Transport / Grupa Robocza ds. IoT przy KPRM

Dziękuję bardzo za zaproszenie i możliwość zabrania głosu. Precyzując, Grupa Robocza Transport, oczywiście. I Grupa Robocza do spraw IoT, czyli Internet of Things albo Internetu Rzeczy przy KPRM. Chciałbym zwrócić uwagę na trzy istotne aspekty związane z cyfryzacją, z przeznaczaniem funduszy na rozwój cyfrowy. Pierwsza rzecz, chyba najistotniejsza, to jest edukacja. Ponieważ cyfryzacja, tak jak każdy inny proces społeczny, ekonomiczny, niesie za sobą pewne wyzwania, szanse, jak i też zagrożenia. Trudno sobie wyobrazić, aby rozwój społeczny był daleko w tyle za rozwojem technologicznym i ekonomicznym. A edukacja tutaj pełni bardzo ważną rolę. I należy o tym pamiętać, i stawiać na edukację związaną z rozwojem cyfrowym, z rozwojem technologicznym w ogólności. I nie tylko na poziomie szkolnym, ale też pozaszkolnym, pozaformalnym, ale oczywiście rozwój edukacji szkolnej też mamy na myśli – od... można powiedzieć od wczesnych lat do lat późnych. Dlatego, że technologia się cały czas zmienia, rozwija i również kształcenie późniejszych roczników w tym zakresie, w postaci formalnej lub nieformalnej jest bardzo ważne. Drugą istotną kwestią jest to, co rekomendowaliśmy w jednym z naszych raportów Grupy Roboczej do spraw IoT, mianowicie krajowy system innowacji. Każdych innowacji, ale oczywiście z natury rzeczy, innowacje w obszarze cyfrowym mają... w obszarze cyfryzacji mają tutaj istotne znaczenie. O co chodzi w tym systemie? Chodzi o koordynację środków i narzędzi, które obecnie występują w stopniu, w dużym stopniu rozproszenia. A chodzi o to, żeby były skoordynowane w sposób systemowy, w zintegrowanym systemie (nie mylić tego z centralizacją). Ale bardziej stawiamy tutaj na koordynację i też taką formułę prowadzenia trochę projektów innowacyjnych, start-upów, od przedszkola do Opola, albo od pomysłu do przemysłu, na różnych stopniach zaawansowania technologicznego i organizacyjnego rozwoju. Trochę próbuje to robić GovTech, więc mamy już jakieś doświadczenia. Jest to działanie w dobrym kierunku, aczkolwiek więcej zachęcałbym do bardziej zaawansowanych tutaj działań i z większym, no, kompleksowością z jednej strony, a z drugiej strony, z większym rozmachem. I trzecia sprawa, pozwolę sobie odnieść się też do branży transportu i logistyki pojazdów automatycznych czy autonomicznych, którą to zajmuję się również we wspomnianych grupach roboczych. Mianowicie chcielibyśmy, aby rozwój cyfrowy bardzo szedł w parze z rozwojem transportu, w takim rozumieniu zrównoważonej mobilności, w rozumieniu oszczędności energetycznej, zmniejszenia oddziaływania na środowisko. I tutaj dwa aspekty są z tym związane, mianowicie sfera planistyczno-organizacyjna. Postulujemy wprowadzenie zintegrowanych planów multimodalnych na obszarze przede wszystkim aglomeracji i obszarów funkcjonalnych miast, to są najważniejsze obszary. I druga warstwa, to jest

warstwa techniczna, warstwa fizyczna, mianowicie chcielibyśmy, aby rozwój cyfrowy wspierał również pilotaże w zakresie digitalizacji i automatyzacji transportu. Bardzo dziękuję za możliwość zabrania głosu.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie za wystąpienie. I poproszę pana Bogusława Dębskiego, Polskie Towarzystwo Informatyczne.

Bogusław Dębski, Polskie Towarzystwo Informatyczne

Dzień dobry. Szanowni państwo, w imieniu Polskiego Towarzystwa Informatycznego – najstarszej, bo czterdziestoletniej polskiej organizacji informatycznej, która zrzesza ponad tysiąc profesjonalistów z branży, chciałbym w stosunku do przedstawionego projektu programu, który z założenia ma wspierać konieczną cyfrową transformację kraju, zwrócić uwagę na jeden aspekt i rekomendować rozwiązanie, które zdecydowanie, naszym zdaniem, wzmocni szansę na osiągnięcie zakładanych celów programu. W szczególności celu, jakim jest wsparcie rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, jak również, szczerze mówiąc, pozostałych celów, których osiągnięcie *de facto* warunkuje posiadanie adekwatnych do potrzeb kompetencji cyfrowych przez wszystkich interesariuszy procesu. Jednocześnie zgadzam się z panem dyrektorem Sukiennikiem, aby podejść do tematu szerzej. Natomiast w całej rozciągłości zgadzam się z panem Piotrem Mieczkowskim w tym, co poruszył w kwestiach kompetencji cyfrowych. I tak, jak brzmi nasza rekomendacja uważamy, że zdecydowana większość szkoleń (jeśli nie wszystkie), niezależnie jakiego poziomu kompetencji cyfrowych dotyczą, powinny kończyć się egzaminem, aby uzyskać wiarygodny miernik skuteczności szkoleń. Miernik potwierdzający, że tak zwane efekty kształcenia zostały osiągnięte. Czy wiemy, jak to robić? Czy wiemy, jakie warunki muszą być spełnione, aby proces walidacji był wygodny, a uzyskany certyfikat potwierdził nabytą wiedzę? Wiemy. I wiemy to, proszę państwa, dzięki zintegrowanemu systemowi kwalifikacji. Między innymi dzięki zintegrowanemu systemowi kwalifikacji, który jest rozwijany od wielu lat, a metodyka i praktyka kwalifikacji rynkowych, kwalifikacji rynkowych zintegrowanemu systemowi kwalifikacji, które pełnią unikalną rolę praktycznego łącznika rynku z edukacją. Idealnie, naszym zdaniem, pasuje do deklarowanej w projekcie programu chęci wspierania rozwoju kompetencji cyfrowej. ZSK, Czyli Zintegrowany System Kwalifikacji to gotowe, systemowe, finansowane przez państwo rozwiązania – mamy to. W projekcie programu nie ma o nim ani słowa. Prawdą jest, że na dzień dzisiejszy kwalifikacji rynkowych ZSK z obszaru technologii informacyjno-komunikacyjnych jest niewiele, to prawda. Ale w Polsce istnieje wiele rozwiązań bliskich filozofii ZSK, zapewniających wiarygodność procesów egzaminowania i certyfikacji. W programie nie ma o tym ani

słowa. Tak więc każde szkolenie, naszym zdaniem, powinno kończyć się wiarygodnym egzaminem. Wiarygodnym, czyli jakim? Instytut Badań Edukacyjnych może podpowiedzieć, jakie warunki muszą być spełnione, aby egzamin był wiarygodny. Też to mamy, to jest gotowe, w programie tego nie ma. Jeśli tego nie będzie, to korygowanie wieloletniego programu, doskonalenie go jest niemożliwe, a jeśli będzie realizowane, realizowane to będzie jako fikcja oparta o listę obecności, a nie rzeczywiste efekty szkolenia, co jest również czynnikiem demoralizującym kursantów i niweczącym wysiłki, aby zachęcić Polaków i przekonać ich do konieczności uczenia się przez całe życie, zdobywania nowych umiejętności, kwalifikacji, aby je rozwijać. W programie zauważono, że bez znajomości korzystania z nowoczesnych technologii, niemożliwe stanie się efektywne świadczenie pracy. I takich cytatów w programie jest wiele. Słuszne, słuszne. A jak wyglądają działania? Czytając program w obszarze podnoszenia kompetencji cyfrowych ma się wrażenie, że chodzi o dowolne wsparcie, mierzone po raz kolejny łatwymi do osiągnięcia wskaźnikami, w stylu liczby uczestników szkolenia, bez próby podjęcia wysiłku oceny skutków działania. Na koniec statystyka: w programie trzynaście razy występuje słowo „szkolenie”, jednostka miary: sztuka. Słowo „egzamin” – zero, „certyfikacja” – zero, „certyfikat” – zero, „zintegrowany system kwalifikacji” – zero, „efekty uczenia się” – zero. Bez tych elementów nie można mówić o podnoszeniu kompetencji cyfrowych. Dziękuję.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie. I tym sposobem zakończyliśmy panel wystąpień przedstawicieli instytucji. Teraz przed nami [seria] indywidualnych zgłoszeń. Zgłosiły się dwie osoby do wystąpień. Przypominam, że każda z tych osób ma do dwóch minut. Pierwsza pani – Joanna Karczewska. Proszę włączyć mikrofon.

Joanna Karczewska

O, już się udało. Dzień dobry, państwu. Pracuję w informatyce od czterdziestu lat. Zajmuję się bezpieczeństwem informacji i cyberbezpieczeństwem. Znam z autopsji stan polskiego cyberbezpieczeństwa. W projekcie programu kilkakrotnie wskazano na istotny brak kadr dla zapewnienia cyberbezpieczeństwa, cytuję: „Konieczne są aktywne działania zmierzające do zapewnienia dużej luki kompetencyjnej na rynku pracy, w kontekście braku wystarczającej liczby specjalistów branżowych zajmujących się cyberbezpieczeństwem.” Otóż, można zwiększyć dostępność wykwalifikowanych kadr angażując kobiety, które nadal stanowią zaledwie dwadzieścia procent cyberspecjalistów. Zresztą, jak potwierdzają wszystkie badania, mieszane zespoły cyberbezpieczeństwa są bardziej skuteczne. Od kilku

lat wiodące organizacje zrzeszające specjalistów od cyberbezpieczeństwa wskazują przyczyny tak niskiego zaangażowania kobiet oraz sposoby zmiany tego stanu rzeczy. Ich raporty są dostępne w Internecie. Najnowsze opracowanie z marca tego roku zostało przygotowane w ramach unijnego programu SPARTA, dotyczącego cyberbezpieczeństwa. Niektóre państwa już opracowały i wdrażają programy zachęcające kobiety do pracy w cyberbezpieczeństwie. Są to między innymi Francja, Wielka Brytania, Australia. W Polsce, z jednostek sektora finansów publicznych, widoczne działania podejmuje jedynie Narodowe Centrum Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni Wojska Polskiego, za co bardzo dziękuję. Postuluję, by do programu dopisać *explicite* zdanie o zwiększeniu udziału kobiet w cyberbezpieczeństwie, na przykład dopisując stosowną interwencję do listy na stronie dziewięćdziesiątej piątej programu, czyli w załączniku numer jeden, obszar 2.5. Wsparcie umiejętności cyfrowych. Dziękuję.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję serdecznie. I ostatnim zgłoszonym mówcą jest pan Kornel Grzywocz. Proszę.

Kornel Grzywocz

Dzień dobry. Witam serdecznie, dziękuję za możliwość wypowiedzi. Tutaj przedmówcy właściwie wyczerpali większość rzeczy, które chciałem powiedzieć i zwrócić uwagę na to, z czym borykamy się na co dzień. My zajmujemy się wdrażaniem projektów, które zwiększają szybkość przepływu informacji w przedsiębiorstwach. Czy to w zakresie dokumentów, czyli systemy DMS, czy komunikacji z automatyką przedsiębiorstw, żeby po prostu prezentować dane kadrze zarządzającej. I bardzo często spotykamy się z tym, na co zwrócił uwagę pan Piotr Mieczkowski, że po prostu nie ma kontaktu z przedsiębiorcami. Dużo przedsiębiorców nie wie w ogóle, że takie programy istnieją, że mogą z nich skorzystać. Więc należałoby, wydaje mi się, zwiększyć przepływ informacji, że takie programy w ogóle są i że ci przedsiębiorcy mogą z nich skorzystać. Druga sprawa jest, też jeden z moich przedmówców o tym wspominał, to znaczy polscy przedsiębiorcy – nie tylko [ci,] którzy tworzą linie technologiczne, ale również oprogramowania, bardzo często są wypierani przez zachodnie koncerny, gdzie bardzo często spotykamy się z czymś takim, że przedsiębiorstwa dostosowują swoją specyfikę działania do oprogramowania, które jest już jakby pudełkowe. A można to – i bardzo dużo jest takich polskich przedsiębiorstw, które szyją, takich softcore house'ów, które szyją po prostu rozwiązania na miarę i to wcale nie jest jakiś bardzo skomplikowany proces. Można, korzystając z naszych zasobów IT w kontekście programistów dać polskim

przedsiębiorcom narzędzia, które będą wspomagały ich w ich aktualnej pracy, a nie będą jak gdyby wymuszały zmian organizacyjnych, które niekoniecznie są dobre dla tych przedsiębiorstw. To tyle.

Zygmunt Mierzejewski: Dziękuję bardzo serdecznie. I tym sposobem wyczerpaliśmy listę mówców. Dziękuję wszystkim bardzo za uwagę. I proszę o podsumowanie panią Iwonę Janicką. Dziękuję serdecznie.

Podsumowanie wysłuchania

Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dziękuję państwu. Podsumowanie miała zrobić pani Karolina Dreszer-Smalec, coś jednak pilnego wypadło, więc ja tutaj zastępuję. Proszę państwa, mamy jeszcze chwileczkę czasu, zanim oddałabym głos państwu z ministerstwa. W związku z tym chciałabym, żebyście państwo, którzy są widzami, a to jest ponad osiemdziesiąt osób na platformie Zoom, jest taka możliwość, żeby jeszcze uzupełnić swoją wypowiedź, albo – jeśli państwo jeszcze nie zabierali głosu – to można się zgłosić. Można to zrobić poprzez kliknięcie takiej łapki u dołu ekranu, *Raise Hand*, wówczas damy państwu jeszcze minutę na wypowiedź. Jeśli takich zgłoszeń przez najbliższe kilka chwil nie zobaczę, to oczywiście zamknę tę możliwość i przejdziemy do podsumowania. Bardzo ciekawe dzisiaj [usłyszeliśmy] wystąpienia. Powiem szczerze, skrupulatnie wsłuchiwałam się w głos społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawicieli firm lub instytucji. Wydaje mi się, że warto, żebyśmy na ten temat jak najwięcej dyskutowali. Wiele uwag, wydawać się może, jest takich chyba prostych do załatwienia, czasami to jest sformułowanie w dokumentach, ale chyba kluczowa jest ta linia demarkacyjna i być może to, że nie widzimy równolegle innych programów, czyli na przykład Funduszy Europejskich na Rozwój Społeczny. To powoduje, że gdzieś miotamy się pomiędzy tymi wymogami, zapisami w tym programie, a tym co być może jest inne. Proszę państwa, nie widzę zgłoszeń indywidualnych. Myślę, że już państwo z ministerstwa jesteście gotowi. Widzę, że jest pan Rafał Sukiennik. Nie wiem, czy najpierw oddać panu głos, czy panu ministrowi. Czy pan minister też jeszcze zabierze głos, więc pozwolę sobie zapytać tutaj poprzez okienko. Panie dyrektorze czy pan oddaje głos, bo nie widzę pana ministra, chyba że pan minister... o, pan minister jest. To rozumiem, że taką kolejność zastosujemy, dobrze. Panie ministrze.

Jacek Żalek: Dziękuję bardzo.

Iwona Janicka: Wypowiedzi bardzo dużo, ciekawych. Co z tym państwo jesteście w stanie zrobić? Oczywiście jest jeszcze etap konsultacji, pewnie będzie można, być może te wypowiedzi też zainspirują innych do zgłaszania swoich uwag, ale z chęcią oddam panu głos. Proszę bardzo.

Jacek Żalek, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej

Dziękuję. Przede wszystkim dziękuję państwu za udział i państwa głosy. Jedna mała uwaga, my jesteśmy odpowiedzialni za stworzenie instrumentu i to jest trochę tak, jak w świecie antycznym: greka była tym językiem, która powodowała, że ludzie mogli się komunikować, później łacina, później druk spowodował, że upowszechniliśmy możliwość przekazywania informacji. Teraz ta informacja jest przekazywana w sposób cyfrowy i to zaczyna być sposób na komunikowanie się już takie globalne. I my musimy stworzyć instrument, który pozwoli, tak jak w zamku błyskawicznym, żeby każdy element do siebie pasował po jego zamknięciu, żeby dzięki temu uzyskać efekt kompatybilności, także one są po prostu zintegrowane i tworzą jedną całość. Jak my wykorzystamy te instrumenty, to już jest, moim zdaniem, odpowiedź do tego, jak indywidualnie będziemy się posługiwać, być może jako społeczeństwo, jako naród, jako państwo, tym instrumentem. Ale najpierw stwórzmy ten instrument. Jak stworzymy ten instrument, to będziemy sobie odpowiadać na pytanie ewentualnie jakie treści, ale my powinniśmy się skupić bardziej nad formą, upowszechnianiem, dostępnością. I to jest to zadanie, które stoi przed nami. Ja tak definiuję to zadanie, które stoi też przed ministerstwem. Natomiast wypełnienie tego treścią, to już jest w rękach każdego z nas, to my jesteśmy twórcami, którzy później będą wykorzystywać ten instrument. Także jeszcze raz dziękuję państwu za udział w tym spotkaniu i za państwa głosy, i zaangażowanie. Dziękuję bardzo.

Iwona Janicka: Dziękuję bardzo. Myślę, że jeszcze bym oddała głos panu dyrektorowi. Pan Rafał Sukiennik, dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego.

Rafał Sukiennik, Dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego

Dziękuję bardzo pani. Dołączę się do podziękowań pana ministra. Chciałem powiedzieć i, tak jak powiedziała pani Iwona Janicka, że te uwagi były bardzo ciekawe, też w większości bardzo precyzyjne. Dotyczyły one zarówno aspektów dotyczących zakresu programu, jego poszerzania tego programu,

kwestii wdrożeniowych, ale też mieliśmy sporo uwag dotyczących już jakby samego wykonawstwa w projektach IT czy telekomunikacyjnych. Pozwolicie państwo, że nie będę się odnosił do tych uwag teraz, ponieważ mamy na tą okoliczność przewidzianą formułę odwróconą wysłuchania, więc wtedy odniesiemy się na pewno do wszystkich uwag. Ja pozwolę sobie tutaj w tym podsumowaniu takim merytorycznym wskazać na te propozycje, uwagi, komentarze, które były najczęstsze. I te, które są w moim przekonaniu najbardziej takie pojemne, szerokie. Na pewno tutaj dociera do nas, docierają do nas uwagi dotyczące pewnej niejasności, jeśli chodzi o demarkację z innymi źródłami wsparcia, między innymi z KPO, które... w ramach którego jest przewidziana kwota ponad dwóch miliardów euro na finansowanie transformacji cyfrowych. Kwestia komplementarności z innymi źródłami wsparcia. My się do tego, oczywiście, na etapie odpowiedzi już na państwa postulaty postaramy odnieść i pokazać bardziej precyzyjnie, jak wygląda ta mozaika finansowania transformacji cyfrowej na kolejne lata. Kolejna taka uwaga, to jest dotycząca ogólności zapisów. I tutaj, ja może trochę wyprzedzę ten etap odnoszenia się, ale proszę tutaj o zrozumienie i to też jest sytuacja podobna w innych programach. My jesteśmy zobowiązani do poruszania się w pewnej ograniczonej liczbie znaków pisząc program. Więc nie jesteśmy w stanie czasami zapisać tych projektów, takich działań, które dzisiaj bardzo często padały. Po prostu musimy szukać tych działań w tych ramach, które są zapisane. A druga kwestia z tym związana to jest to, że mamy doświadczenia z Programu [Operacyjnego] Polska Cyfrowa, że dobrze jest mieć zapisy bardziej pojemne niż bardzo takie kazuistyczne, ponieważ cyfryzacja jest procesem bardzo dynamicznym i tak, jak nie mieliśmy zapisanych wprost wsparcia edukacji w PO PC, a program PO PC bardzo istotnie partycypuje w finansowaniu projektów edukacyjnych, mam tu na myśli OSE, ale też projekty z zakresu kompetencji cyfrowych uczniów czy nauczycieli. Tak musimy przygotować program, który za kilka lat będzie w miarę aktualny i będzie odpowiadał na wyzwania, które będą za kilka lat, bo cyfryzacja to jest proces, to jest jeden z najbardziej dynamicznych procesów, jeśli chodzi o fundusze unijne i tutaj musimy mieć to na względzie. Kolejny temat, który powiem nie jest dla mnie zaskoczeniem, to jest problematyka kompetencji cyfrowych. My widzimy, że kompetencje cyfrowe są znacznie bardziej ważne niż w 2014, 2015 roku, kiedy rozpoczął realizację... kiedy rozpoczęła się realizacja tej kończącej się perspektywy. I wsparcie kompetencji tutaj przedsiębiorców, pracowników, wsparcie kompetencji w edukacji, my jako, mogę powiedzieć, jako Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej przywiązujemy do tego istotną wagę, ale tutaj, tak jak powiedziałem na początku dzisiaj, musimy patrzeć szerzej na różne programy. Budżet programu FERC, no, jest... ma swoje, że tak powiem, limity, limity finansowe również. Kolejne postulaty: tutaj kwestia dostępu finansowania, finansowania czy dostępności systemów

teleinformatycznych – my podchodzimy do tego bardzo poważnie i już w PO PC był bezwzględny wymóg dla WCAG, w tej chwili mamy WCAG na poziomie 2.1 i to będzie na pewno bezwzględny wymóg dla tych projektów. Kolejna kwestia, to jest [kwestia] wsparcia projektów obywatelskich. Tutaj myślę, że takim polem do popisu będzie to działanie dotyczące finansowania współpracy międzysektorowej, tutaj wydaje mi się (jestem pewny), że taki udział będzie takim, no, mocnym... może być mocnym inicjatorem dla ciekawych projektów łączących naukę, przedsiębiorców, samorządy, więc tutaj zauważamy ten postulat. Kolejna sprawa, to jest usprawnienie procesu inwestycyjnego w telekomunikacji, transformacja cyfrowa JST, tutaj mocno to będzie związane jeszcze z działaniami w ramach instrumentu REACT, jeszcze w Polsce obecnym tutaj. Ten REACT ma, mamy duże zamiary, żeby tą cyfrową transformację w JST finansować. Zwiększenie jakości danych, to jest bardzo trudny temat do podjęcia, ale on musi być podjęty, bo my nie rozumiemy tutaj w tym działaniu dotyczącym digitalizacji danych, nie rozumiemy tego [jako] tylko digitalizacji, ale też tego o czym była mowa, czyli pewnej standaryzacji, opisanie danych. Tak, żeby one mogły być faktycznie wykorzystywane, a nie były tylko PDF-ami. Ale widzę, że się zaczynam powoli odnosić do tych postulatów, więc proszę mi wybaczyć, ale już kolejne usługi na poziomie piątym dojrzałości, jak najbardziej. No i cyfryzacja transportu i energetyki. Wybaczą państwo, że być może nie, znaczy – na pewno nie wymieniałem wszystkich tutaj tych komentarzy, natomiast to są te takie uwagi, które moim zdaniem najczęściej się powtarzały i na które musimy zwrócić uwagę. Ale do wszystkich uwag odniesiemy się już w tej formule odwróconej. Bardzo dziękuję za uwagę.

Iwona Janicka, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych

Dziękuję bardzo serdecznie. Dziękuję za to odniesienie się, bo to już cenne, chociażby właśnie kilka sformułowań, kilka rekomendacji, już gdzieś pojawia się taki załączek, że pojawią się one w modyfikacji tego programu, można tak powiedzieć już, że coś do tego, to jest bardzo cenne i ważne, i dlatego właśnie po to wszyscy to robimy. Te wysłuchania robimy też w formule takich siedem zasad dobrych konsultacji i podstawowa z nich, to jest dobra wola i każdy ma tu dobrą wolę do tego, żeby współdziałać, sprawić, żeby ten program był po prostu dostosowany, był lepszy. I tak, jak tutaj pan dyrektor wspominał, i za to bardzo dziękuję, żeby ten program też odzwierciedlał to, co nie będzie na pięć, sześć lat, ale to są pieniądze na wyrównanie różnic strukturalnych. Czyli my musimy sobie spojrzeć, jak to jest w innych krajach obecnie. I przewidzieć, co będzie za dziesięć, piętnaście, dwadzieścia lat, no, bo kolejnych pieniędzy nie będzie. Musimy tu patrzeć bardzo do przodu, a w tematyce cyfryzacji, no, to postęp jest

faktycznie niesamowity. Obserwujemy to chociażby przez ostatni rok, na własnej skórze każdy i pracując właśnie, chociażby w tej formule, a nie spotykając się bezpośrednio, nie tylko z powodu pandemii, ale też to, że dają nam te możliwości rozwiązania technologiczne. Ja bardzo dziękuję państwu, ale nie do końca, ponieważ mamy jeszcze tradycyjne na koniec ankietę. Ankietę będą mogli wypełnić wszyscy ci, którzy mają w tej chwili tryb widza na Zoomie. To oznacza, że za chwilę, o, już, będziecie mogli państwo odpowiedzieć na pytania. Ci, którzy są wśród panelistów jeszcze obecnie nie mają możliwości oddania głosu, ale wszyscy ci, którzy już korzystają z, no, w troszeczkę innym trybie, nie mają możliwości obecnie zabierania głosu, włączenia mikrofonu, mogą tę ankietę wypełnić. Jest kilka kluczowych pytań, zachęcam. Ja też tutaj nawiążę do wypowiedzi pana dyrektora, tak trochę się uśmiechnęłam, bo pan dyrektor wspomniał o tym, że jest ograniczona liczba znaków, jak to dobrze zna każdy, kto pisze projekt. Ma fantastyczne założenia, a musi skrócić. Nie dość, że skrócić, to jeszcze uwzględnić zapisy dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn, diagnozę, potrzeby, jak to będzie uwzględniać. I było kilka wypowiedzi dzisiaj na ten temat. Powiem szczerze, że w samym zapisie programu, ten zapis jest bardzo lakoniczny, musimy na etapie pisania projektu dość mocno to opisać. Myślę, że mógłby program odpaść z uwagi na te braki kryterium, oczywiście jest to mały żart, natomiast wydaje mi się, że warto też wziąć pod uwagę to, że wszyscy borykamy się z liczbą znaków, jak to zapisać, stosujemy skróty. No i musimy się zastanowić, jak to też sprawić, żeby te dokumenty były jasne, czytelne. Tak zerkam tutaj, bo właśnie mam treść dokumentu. Widzę, że ankiety są wypełniane. Ja w międzyczasie zaproszę państwa właśnie na ten kolejny etap. Czyli po pierwsze, zgłaszajcie państwo uwagi do tego programu, macie czas, wszyscy mamy czas do dwudziestego piątego maja, jeśli dobrze pamiętam, na uwagi dotyczące programu, projektu programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy. A niedługo pojawi się na stronach projekt programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego i wysłuchanie w tym temacie zapowiedziane jest już na siedemnastego czerwca. Zgłaszać się państwo możecie do piętnastego czerwca, do godziny dziesiątej, we wtorek, na stronie www.wysluchania-nowaperspektywa.pl" www.wysluchania-nowaperspektywa.pl. Jest też utworzone wydarzenie na Facebooku, można je odnaleźć, odpowiednio się zgłosić, zabrać głos, można też posłuchać, albo może natchnieni wypowiedziami uda wam się zabrać głos także w trakcie dyskusji. Zapraszamy też, żeby komentować na Facebooku, na YouTube, [wszędzie] tam, gdzie odbywa [się] ta transmisja. Mamy wyniki ankiety – wśród wypowiedzi, wśród osób, które wzięły udział w ankiecie mamy liczne odpowiedzi ze strony przedstawicieli władz lokalnych, przedstawicieli również strony rządowej administracji publicznej, partnerów społeczno-gospodarczych, również innych osób. Bardzo zawsze nas ciekawią odpowiedzi, czy te wysłuchania, argumenty, mogą wpłynąć według

państwa na ostateczny kształt, zawartość programu. Siedemdziesiąt sześć procent osób uznało, że tak. Część jeszcze nie wie, zobaczą. Czy warto było wziąć udział? Osiemdziesiąt pięć procent odpowiedziało, że tak. Dziewięćdziesiąt procent uznaje, że dzisiejsze wysłuchanie było dobrze zorganizowane. Bardzo dziękujemy za tą dobrą opinię. Staramy się być zawsze coraz lepsi i też wyciągamy wnioski. Staramy się, żeby państwu jak najbardziej przychylić nieba, jeśli chodzi o kwestię dostępności, zdajemy sobie sprawę że nie wszystko da się zrobić. Spróbujemy na wysłuchanie dotyczące rozwoju społecznego uwzględnić część postulatów, które by sprawiły, żeby to wysłuchanie było jeszcze bardziej dla wszystkich dostępne. Zachęcam do tego, żeby wziąć udział w kolejnych wysłuchaniach. Bardzo dziękuję, do zobaczenia.

[03:04:17] koniec

Pytania, rekomendacje zamieszczone przez uczestników wysłuchania w sekcji Q&A / na czacie

Jacek Wojnarowski

Proponuję przekazać doświadczenia (pozytywne i negatywne) z realizacji III osi do właściwego programu operacyjnego, który w większym zakresie będzie umożliwiał finansowanie podnoszenia umiejętności cyfrowych obywateli (*for all*). Odważmy się wreszcie przyjąć rozwiązanie systemowe wykorzystujące sieć około siedmiu tysięcy bibliotek publicznych do podnoszenia umiejętności cyfrowych obywateli. Biblioteki działają w systemie kaskadowym i [są] przygotowane do tego zadania. Mogą korzystać z profesjonalnego wsparcia osiemnastu wojewódzkich bibliotek publicznych!!!

Tomasz Kokowski

Czy jednym z oczekiwanych rezultatów budowy zaawansowanych usług elektronicznych jest zapewnienie informacji publicznej o tych usługach? Takie oczekiwanie jest uzasadnione w sytuacji kierowania znacznych nakładów tego

Zaawansowane usługi elektroniczne, o których mowa, muszą posiadać wbudowane mechanizmy gromadzenia danych o funkcjonowaniu i eksploatacji tych usług, będące podstawą formułowania informacji publicznej o tych usługach. Taki mechanizm musi zawierać standaryzowane, neutralne technologicznie interfejsy usług sieciowych (*web services*).

Wadą projektów e-usług, które zgłaszano w konkursach PO PC i tych, które uzyskały dofinansowanie w tych konkursach był brak funkcjonalności wytwarzania i udostępniania, a w konsekwencji brak publikacji informacji publicznej dotyczącej funkcjonowania i eksploatacji budowanych usług elektronicznych.

Punktem wyjścia do realizacji uszczegółowionego w zakresie inicjatyw i projektów należy uczynić bilans podsumowania tego, co zrealizowano i co jeszcze jest w realizacji w ramach PO PC w latach 2015-2020.

To doświadczenie eksperta zewnętrznego oceniającego projekty w konkursach i pozakonkursowe.

PO PC przekształcił się w program *de facto* finansowania przedsięwzięć rozwojowych urzędów i instytucji przeważnie szczebla krajowego, zastępując ich działalność statutową w tym zakresie. A tak nie powinno być.

Agnieszka

Bardzo proszę o informację, jak należy rozumieć główne grupy docelowe w dokumencie FERC – czy są to zarówno wnioskodawcy, jak i odbiorcy końcowi?

Piotr Mieczkowski

Szanowni Państwo

Pragnę spytać, czy rząd przedstawi jeden kompleksowy dokument przedstawiający zagadnienia cyfryzacji. Wszystko jest rozbite na minimum pięć funduszy typu FENG, FENC, EFS Plus, KPO itd. W FENC widać np. elementy cyfryzacji administracji, z kolei w FENG przedsiębiorców. Nie można szybko zrozumieć, co i jak będzie zrobione, a przede wszystkim ciężko upewnić się co do synergii.

W związku z tym kieruję pytanie, czy powstanie jeden dokument kompleksowo prezentujący tą tematykę, opisujący również [to], jak te programy są powiązane.

Dziękuję.